

Podružnice: MARIBOR, Grajski trg št. 8 — NOVO MESTO, Ljubljanska cesta, telefon št. 26 — CELJE: celjsko uredništvo: Strossmayerjeva ulica 1, telefon št. 65, podružnica uprave: Kocenova ulica 2, telefon št. 190 — JESENICE, Ob kolodvoru 101.

Račun pri poštnem čekovnem zavodu v Ljubljani št. 10.351

Vallejo St, Berkeley, CA

Curih: Pariz 20.22, London 17.61, New-
york 518.50, Bruselj 72, Milan 26.50, Madrid
42.4750, Amsterdam 208.1750, Berlin 123.1750
Dunaj 73-59.60, Sofija 3.72, Prag 15.2500
Varšava 58, Beč 10.2500

Rudarskim revirjem preti nevarnost

Položaj postaja vedno slabši — Državna naročila premoga se morajo povečati

Trbovlje, 2. februarja.

Položaj v rudarskih revirjih TPD postaja z dneva v dan težji. Dočim se v drugih panogah industrije pojavlja razveseljivo upadanje gospodarske stagnacije, se kriza v rudarski industriji čedalje bolj stopnjuje ter prehaja v kritičen štadij. Tako se je lani v januarju obratovalo v rudniku Trbovlje še 20 dni, letos pa je obratovanje v istem mesecu skrajšano na 17 dni; lani februarja je rudnik obratoval 18 dni, za letošnji februar pa je predvidenih komaj 14 delovnih dni, to je za 1 delovni dan več, kakor lani v najslabšem poletnem mesecu. Če sama okolnost, da so se letos v najugodnejših zimskih mesecih takoj obkrožili delovni dnevi, navdaja vsakega prebivalca rudarskih revirjev s temno slutnjo in obupnim strahom, da se prebivalstvu neizbežno bližajo črni dnevi težke gospodarske in socialne katastrofe, ki bo zagrnila vse tri rudarske doline v neizmerno žalost, trpljenje in splošno revščino vseh slojev. Že delj časa se vztrajno širijo po revirjih govorice, da če ne bo naročil, se bodo na pomlad zaprli nekateri rudniki, delo pri ostalih pa skrajšalo do skrajnosti. Prebivalstva črnih revirjev se polasta obup, saj je že danes prezadovoljen zaradi dolgotrajne težke krize. Že sedaj neusmiljeno gospodarji jetika med tem ubogim ljudstvom, osobito med našo delavsko mladino, kar pač najzgovorneje dokazuje statistika tukajšnjega novoustanovljenega protituberkuloznega dispanzarija. Še bolj pa koščena telesa naših trpinov in blede, brezkrvna lica njihovih otrok.

Veliko vzemirjenje je povzročilo med prebivalstvom rudarskih revirjev članek zagrebških »Novosti« o položaju rudarske industrije v državi s posebnim ozirom na dravsko banovino. Ta članek je z gotove strani inspiriran očitno s prozorno tendenco, da bi se škodovalo trboveljskim rudnikom in s tem posredno celokupnemu prebivalstvu rudarskih revirjev. Uvodoma ugotavlja članek, da v zadnjem času ni gospodarske konference, na kateri ne bi bilo govora o položaju rudarske industrije v dravski banovini. Nato priznava članek, da so gospodarske in socialne prilike v rudarskih revirjih jako težke, da pa ugovori podjetnikom niso točni. Najbolj da se ugovarja dejstvu, da državna uprava v zadnjih letih vedno bolj znižuje naročila premoga pri trboveljskih rudnikih za potrebe državnih železnic. Po podatkih TPD se je zmanjšala produkcija od leta 1929 za preko 400.000 ton, to je toliko, kolikor je porabila produkcija državnih rudnikov. Državna uprava stremi vsekakor za tem, pravi članek, da se čim bolj zviša produkcija državnih rudnikov, tako da bi nekdanja pasivna državna podjetja postala rentabilna, kar se je v zadnjem času tudi doseglo. Taki politiki državne uprave se gotovo ne more ugovarjati, in to tem manj, ker je znano, da je mnogo privatnih rudnikov, med njimi tudi največji v naši državi, to so rudniki TPD, v rokah tujega kapitala. Z nacionalnega stališča se more samo odobravati politika državne uprave, ki gre za tem, da se država čimbolj osamosvoji in preide v popolno neodvisnost od tujih podjetij.

Sedaj je prešel članek na druge važne ugotovitve, ki prikazujejo nedostatek, ki so nastali pri pretiranem forsiranju rudnikov na jugu in zapostavljanju rudnikov v dravski banovini. Pisec priznava, da se je storila napaka, ko se obnemem z redukcijami državnih dobav trboveljskim rudnikom ni sorazmerno zapolnilo tudi rudarsko delavstvo v državnih rudnikih, ker bi se s tem preprečila vedno večja nezaposlenost v trboveljskih rudnikih. Članek priznava, da se je skušalo že večkrat zapolniti večje število rudarjev v raznih državnih rudnikih, toda vsi ti rudarji so se vrnili razočarani, ker se podjetja niso pobrigala niti za stanovanj, niti za prehrano zaposlenih rudarjev, zlasti pa tudi, ker so medse v državnih rudnikih povprečno nižje od med v privatnih rudnikih. Sporedno s politiko povečanja produkcije bi se moralo gledati predvsem na to, da se ustvari vsi pogoji za zaposlitev rudarjev iz revirjev, v katerih se mora zaradi zmanjšanja državnih dobav reducirati produkcija in s tem tudi delavstvo.

To je v glavnem vsebina članka v zagrebških »Novostih«. Nočemo razpravljati o vprašanju, kakšne cilje zasleduje ta članek. Naš namen je, da javnosti predložimo katastrofalne posledice v gospodarskem in socialnem pogledu, če se bo zniževanje naročil premoga iz trboveljskih rudnikov za državne železnice dosledno nadaljevalo. Predvsem moramo naglasiti, da vprašanje večjih dobav premoga iz rudarskih revirjev dravske banovine ni lokalno vprašanje, marveč je izrazito državni problem, za katerega se morajo pobrigati vsi merodajni čimtelji, ker gre za obstanek tisočev naših državljanov.

Rudarsko zavarovanje, ki si ga je rudarsko delavstvo dravske banovine v dolgi desetletij postavlilo na solidno podlago, ki je pri delu izčrpanim rudarskim trpinom nudilo vsaj na stara leta miren počitek po dolgotrajnem trdem in napornem delu pod zemljo, je na robu propada. V zadnjih letih, odkar preživljajo rudarski revirji krizo, je padlo zavarovano članstvo od 16.666 na okroglo 10.000 članov. Nasprotno pa so se upokojitve čedalje bolj množile. Zaradi predčasnih upokojitev, ki so posledica redukcije obrotov, je bila po-

kojinska blagajna tako obremenjena, da je znašal lani primanjkljaj nič manj kakor en in pol milijona dinarjev. Ker znaša čisto premoženje pokojniške blagajne le okrog 15 milijonov, je jasno, da bi vsaka nadaljna obremenitev z novimi upokojenci pomenila popolno propast rudarskega starostnega zavarovanja in tako bi se pridružile množicam staroupokojencev še nadaljnje trume novoupokojencev, ki bi trboveljsko dolino pretvorili v dolino solz in beračev.

V enako opasnem položaju so naši pridobitni sloji v rudarskih revirjih. Nihče ni pričakoval, da bo ta silna gospodarska stiska trajala toliko časa. Že prva leta krize so kreditirali težke deset in stotisoče na-

Še o teritorijalni razmejitvi bolniških blagajn

Pojasnilo Trgovskega bolniškega in podpornega društva na članek, ki smo ga priobčili 27. januarja

Ljubljana, 4. februarja.

Dne 27. pr. m. st. v našem cenjenem listu objavili neko pojasnilo zagrebškega »Merkurja« k vprašanju teritorijalne porazdelitve delokroga privatno-društvenih bolniških blagajn, ki vsebuje tudi nekatere neuteleljene trditve, katerih prozoren namen je, delati med našimi zasebnimi nameščenici propagando za omenjeno društvo. V izogib vsem nejasnostim smatra zato Trgovsko bolniško in podporno društvo v Ljubljani za potrebno ugotoviti sledeče:

Teritorijalna razdelitev privatno-društvenih blagajn ni nikakoli kombinacija več, temveč je ravnanjsko Osrednjega urada za zavarovanje delavcev že v proštem letu ob priliki odobritve osnutka novega statuta SUZOR-a napravilo tudi važen sklep, da se do konca leta 1933 izvede teritorijalna razmejitev obstoječih treh privatno-društvenih blagajn, po kateri pripade izvajanje bolniško-nezgodnega zavarovanja na področju dravske banovine izključno bolniški blagajni našega društva. Ta izredna teritorijalna razmejitev znači v bistvu le zakonito afirmacijo dejanskega stanja v naši banovini, kajti dejstvo je, da so do malega že vsi trbovelski in drugi privatni nameščenici na našem področju združeni v zavarovanju pri svojem domačem društvu, katerega bolniška blagajna šteje nad 6050 zavarovancev, pri »Merkurju« pa je večina njih le še par sto tukajšnjih nameščenec.

Verjamemo, da prednja razmejitev, ki, kakor poudarjeno, v praksi pri nas itak že obstoja, ne odgovarja interesom »Merkurja«, katerega najgloblja želja je, centralizirati vse zavarovanje privatnih nameščenec v naši državi v svojem društvu v Zagrebu, neresnična pa je trditev, da bodo z njo mnogo izgubili tukajšnji člani »Merkurja«, češ, da jim naše društvo ne nudi istih ugodnosti kakor društvo »Merkurj«, kar je jasno razvidno iz naslednjega.

Predvsem naj poudarimo, da nudi naša Bolniška blagajna vse datjave po določbah zakona o zavarovanju delavcev in podaljšuje bolezensko-podporno dobo celo na eno leto za 36% bolezensko premijo, medtem ko znaša ta premija za iste datjave pri »Merkurju« 42%. Vsekakor znatna razlika, ki je v težkih gospodarskih in socialnih prilikah za naše nameščenice in poslodajalce od velikega pomena.

V pogledu datjave višjega zavarovanja pri našem društvu pa je napram »Merkurju« bistvena prednost v tem, da omogoča naše društvo zdraviljenje v II. razredu javnih bolnic, odnosno sedaj v lastnem sanatoriju, i članom i njih svojem, medtem ko imajo pri »Merkurju« pravico do tega zdraviljenja le člani, ne pa tudi njih svojci. Mislimo, da je nepotrebno še posebej poudarjati važnost te velike ugodnosti, saj jo najzgovorneje izpričujejo statistični podatki o poslovanju našega društva, po katerih odpade skoraj polovica vseh izdatkov na zdraviljenje svojcev zavarovanih članov. In društvo ni nudilo svojim članom in svojcem samo zdraviljenja v II. razredu javnih bolnic, temveč je v zadnjih letih zaradi prepolnjenosti javnih bolnic omogočilo mnogim članom zdraviljenje tudi v privatnih sanatorijih, v katerih je plačevalo vse okolišne stroške ter prispevalo poleg tega še znatne zneske k operacijskim in zdravilnim stroškom, ki so znašali pri članih do 1500 Din, pri svojcih pa do 1000 Din. V svrhu pravilne ocenitve teh datjav pa je upoštevati še dejstvo, da jih je nudilo naše društvo do konca prošlega leta za mesečni prispevek 20 Din, medtem ko pobira »Merkurj« za vsa čas sem prispevke v iznosu 30 dinarjev, odnosno 35 Din mesečno. Šele s 1. januarjem t. l. je naše društvo povišalo prispevke v višjem zavarovanju na 30 Din mesečno, ker je imelo omejene stroške z ureditvijo i v medicinskem i v komfortnem pogledu najmoderneje opremljenega sanatorija, toda ta povišek v celoti odtehta dejstvo, da se morejo danes vsi člani višjega zavarovanja, kakor tudi njih svojci, v vseh operativnih in internih slučajih brezplačno zdraviti v lastnem sanatoriju. Nadalje je namen tega poviška dotirati še posebej posmrtniški sklad, iz katerega se bodo dajale preostalom svojem v slučaju smrti zavarovanih članov posebne podpore. Ravno tako omogočajo društvena pravila po preteklo določenega članstva podaljšanje dobe zdraviljenja tudi po izterpanju vseh bolezenskih datjav pri Bolniški blagajni.

Po vsem tem je jasno, da tukajšnji člani »Merkurja« z razmejitvijo privatno-društvenih bolniških blagajn ne morejo ničesar izgubiti, temveč pomeni zanje pristop v naše zavarovanje le znatno pridobitev. Za zavarovanje pri Bolniški blagajni bodo plačevali za največje bolezenske datjave, ki se morejo nuditi v smislu določb zakona o zavarovanju delavcev, za 6% manjšo premijo, s prigrabitvijo v višje zavarovanje pa si pridobijo pravico do zdraviljenja v II. razredu javnih bolnic, odnosno v našem sanatoriju ne samo, kakor pri »Merkurju«, le zase, temveč tudi za svojce.

šemu delavstvu v dobri veri, da se bo položaj kmalu izboljšal. Mnogo jih je med tem že obnemoglo v težki borbi zoper krizo, ostali pa vendar še pričakujejo zboljšanje in se pogumno bore z vsemi težavami. Če se položaj poslabša, je tudi njihova propast nezogibna.

In občina Trbovlje! Tretja največja občina v dravski banovini, ki je nekoč s ponosom lahko trdila, da je gospodarsko in socialno vsestransko vzorno urejena, bi postala ona najrevnejši občin v dravski banovini, kajti brezposelnost zavzema vedno nevarnejše oblike.

Pri razdeljevanju bodočih kontingentov premoga za potrebe državnih železnic bi bilo želeli, da bi se merodajni čimtelji na to ozirali. Gospode ministre, senatorje in poslance prosimo, da se v tem odločilnem trenutku, ko gre za eksistenco tisočev rudarjev in njihovih družin, ki so verni in udani državljanji, zavzamejo za to, da jim bo obstanek zagotovljen, kar je mogoče edinole s tem, da se dosežejo večja naročila premoga iz trboveljskih rudnikov za državne železnice.

mišljen Tivoli. Na sankah se so prihajali otroci, ki niso mogli verjeti lastnim očem, da jim je paradiz tako naglo skopnel. Na klopih ob otroškem igrišču so sedela dekleta, na katera je vplivala poskusna pomlad naravnost mogočno. Baje so nekateri klopi v Tivoliju začele kar tleti.

Tudi v tem pogledu napredujemo, kar se tiče pomladi. Že zaradi samih deklet, ki jim ne more pomagati predpust, moramo izraziti odločujočim čimteljem globoko hvaležnost, da so nam naklonili pomlad. Smučarjem pa moramo izreči le iskreno sažalje. Težka naloga nas čaka, da jih bomo tolažili, ker bi sicer lahko obupali, preden zapade zopet sneg. Končno je pa tudi vseeno, če obesimo smučarstvo na klin ter proglasimo kopavno sezono. V plavanju se dovolj treniramo te dni, zato lahko gledamo brez strahu v slavno sportno bodočnost.

**ZKD program danes ob 14.15. uri
in jutri ob 11. uri dopoldne v
ELITNEM KINU MATICI**

ARIJANA
Elizabeta Bergner
Rudolf Forster

Pred tekmovaljem Fise

Innsbruck na Tirolskem se je spremenil v pravcato taborišče smučarjev iz vseh koncev in krajev sveta, ki so prispeli na mednarodna tekmovalja FISE, prav tako pa tam mrgoli fotografov, novinarjev in predstavnikov raznih smučarskih zvez in narodov. V ponedeljek 6. t. m. se namreč prične prva tekmovalja. To bo od prvata največja zimskosportna prireditve, če izvažemo obe zadnji zimski olimpijadi v St. Moritzu in v Lake Placidu. Posebnost tekmovalja v Innsbrucku je namreč ta, da se bo tekmovalo v vseh disciplinah. Program tekmovalja je nastopni:

Ponedeljek, 6. februarja: Smuk za dame in gospe na progi, katere višinska razlika znaša približno 2000 metrov. Start bo opoldne.

Torek, 7. februarja: Stafete moštev na progi 40 km, start ob 13.

Sreda, 8. februarja: Smuk za dame in gospe na progi, katere višinska razlika znaša 1000 metrov. Start ob 13.

Četrtek, 9. februarja: Slalom za gospe, start ob 10.

Petek, 10. februarja: tek na 18 km. start ob 9, slalom za dame, start ob 12.30.

Sobota, 11. februarja: Skoki, kombinacija na skakalnici na gori Isel.

Nedelja: posebni skoki na skakalnici na gori Isel.

Ponedeljek, 13. februarja: tek na 50 km, start ob 9.

Naši tekmovalci so odpotovali že večer. Kakor smo že poročali, je to najmočnejša ekipa, tako po kakovosti, kakor tudi po številu udeležencev, kar smo jih v zadnjih letih poslali na inozemska tekmovalja. Zato bo njen plasma vsekakor merilo moči in sile našega sporta v primeri z drugimi narodi.

Za tekmovalja se je doslej prijavilo okrog 600 tekmovalcev, gledalcev se je pa prijavilo okrog 25.000. Po številu tekmovalcev bo najmočnejše zastopana Nemčija, ki pošlje 60 reprezentantov, druga je Češkoslovaška, katere ekipa šteje 30 tekmovalcev, Poljska 26, Madžarska 22, Italija 24, sodelujejo pa tudi Holandska, Bolgarska, Finska, Švedska, Norveška, Francija, Jugoslavija, Japonska, Avstralija, Anglija, Rumunija, Španija, Švica in Belgija. Iz tega je razvidno, da bo konkurenca res ostra in da bo na startu vsa smučarska elita Evrope oziroma vsega sveta.

Za prvo točko, to je za smuk, se je prijavilo 182 tekmovalcev. V tej disciplini so favoriti Srednjeevroplji, zlasti Avstrijci, izmed katerih sta znana zlasti brata Lantchner, dalje Gstrein, Leubner, Schroll in drugi. Nevarni konkurenti so jim Šveda Erickson in Hedjerson, Švicarja Zogg in Prager ter Nemca Bogner in Zingerle. Za nas bodo startali Kukovec, Praček in Čarman.

Za tekmovalje stafet je prijavljenih 10 držav, za smuko dam in gospe 80 tekmovalcev in 37 tekmovalcev, za slalom 75 tekmovalcev, za 18 km 200 in za damski slalom 37 tekmovalcev. V soboto so skoki za kombinacijo, prijavljenih je 145 tekmovalcev, za 50 km pa 74 tekmovalcev.

Iz Celja

— Nova smučarska skakalnica na Liscu pri Celju, ki je dolga 37 m, bo slovesno odprta v nedeljo 5. t. m. ob 11. dopoldne. Ob 14. se bo pričela na novi skakalnici medklubski skakalni tekma, ki se je bodo med drugimi udeležili tudi znani norveški smučarski prvaki in trener Arne Guttormsen ter pet tekmovalcev iz Avstrije. Tekmovalcem in drugim udeležencem je dovoljena na železnicih v območju ljubljanske in zagrebške direkcije polovna vožnja v Celje.

— Umrla je v petek 3. t. m. v celjski bolnici 72letna dušnica Marija Nunčičeva z Bobovega v Šmarju.

— Prostovoljno gasilno društvo v Gaberju pri Celju je imelo na Svečnico po polno svojo redni letni občni zbor v gasilskem domu v Gaberju. Društvo šteje 1 častnega, 42 izvršujočih in okrog 300 podpornih članov. Lani je sodelovalo pri gašenju 3 velikih, 6 srednjih in 2 malih požarov. Gašenja se je udeležilo 98 gasilcev, ki so žrtvovali 442 ur. Brizgalne so obratovale 93 ur. Lani 28. septembra je obiskal celjske in gabske gasilce načelnik strokovne zveze avstrijskih tovarniških gasilskih društev g. inž. Stefan Menzig z Dunaja. Na občnem zboru sta podala načelnik

g. Golobanc in tajnik g. Gajšek izčrpani poročili o društvenem delovanju. Navzoči podstarosta JGZ g. Jernej Vengust je vzpodbujal gasilce k še intenzivnejšemu in složnemu delu. Zastopnik okolške občine g. Svetličič se je zelo pohvalno izrazil o društvenem delovanju. Volitev novega odbora se letos ni vršila.

— Nočno lekarniško službo ima do vsrtega petka 10. t. m. lekarna »Pri Mariji pomagaj« na Glavnem trgu.

Restavracija „Slon“ v zgodnjih urah guljaš

Bolesnica
Kolektor.

Danes: Sobota, 4. februarja katoličani: Andrej K. Veronika, Daroslav, pravoslavni 22. januarja.

Jutri: Nedelja, 5. februarja katoličani: Agata, Jagoda, pravoslavni 23. januarja.

Današnje prireditve.

Kino Matica: Grofica Marica.

Kino Ideal: Tom se mašuje.

Kino Dvor: Četnik osamljene zvezde.

ZKD: »Arijana« ob 14.15 v kinu Matici.

Kino Šiška: Dve sri, en utrip.

SK Ilirija Bohemski karneval v Unione ob 21.

JRKD Prule občni zbor ob 20, gostilna Kavčič.

Sokol IV. družabni večer ob 20, pri Jelačinu na Dolenjski cesti.

Ribarsko društvo občni zbor ob 20, Metropol, podprilje.

Društvo Soča — matica predavanje dr. Frante Misa ob pol 21. v salonu pri Levu.

Šentjakobsko gledališče »Drzni plavalec« ob 20.15 Mestni dom.

Društvo jugoslovenskih obrtnikov, ples ob 20, v Kazini.

Repriza »Ciebanac« ob 16.30 v drami.

Prireditve v nedeljo.

Kino Matica: Halo Baby.

Kino Ideal: Tom se mašuje.

Kino Dvor: Četnik osamljene zvezde.

ZKD: »Arijana« ob 11. v kinu Matici.

Kino Šiška: Dve sri, en utrip.

Železniški vpokojenci občni zbor ob 14, pri Levu.

Pevsko društvo »Savac« predpustna veselica v Štepanji vasi ob 18, v Sokolskem domu.

Šentjakobsko gledališče »Drzni plavalec« ob 20.15, Mestni dom.

Lutkovno gledališče na Taboru »Pepekac« ob 15.30.

Sport

Primerje: Ilirija ob 15 na igrišču ASK Primorja.

Dežurno lekarno.

Danes in jutri: Kuralt, Gosposvetska cesta 10, Sušnik, Marijin trg 5.

Izpod sita in rešeta

Zdaj pa se v prozi kratko knjižno poročilo:

Zadnje čase je na našem knjižnem trgu največje povpraševanje po treh knjigah in sicer »Prokletstvo ljubezni«, »Hinka Smekarja detektivski talent« in »Zvezda iz leta 1914«.

Prvo naj čitatelj znači naš literari, da spoznajo, kako je treba pisati romane, drugo bi priporočili našim upodablajočim umetnikom kot najzanesljivejšo kazalo iz denarne stiske, brez tretje pa itak ne bo mogel biti nihče, ki je že napisal ali pa želi nameravati napisati svoje spominke.

Danes nepreklicno zadnjikrat ob 4. 7. in 10. zvečer

EMERIK KALMANOVA
najpopularnejša opereta

GROFICA MARICA

Prvič v tonfilmu ljubljene dunajske operetne publike

Hubert MARISCHKA

Dorothea Wieck — Szöke Szakall
Ernst Verebes

V predporedu najnovjši FOXOV
ZVOČNI TEDNIK!

ODHOD LILIAN HARVEY
V HOLLYWOOD!

Elitni kino Matica

Telefon 2124

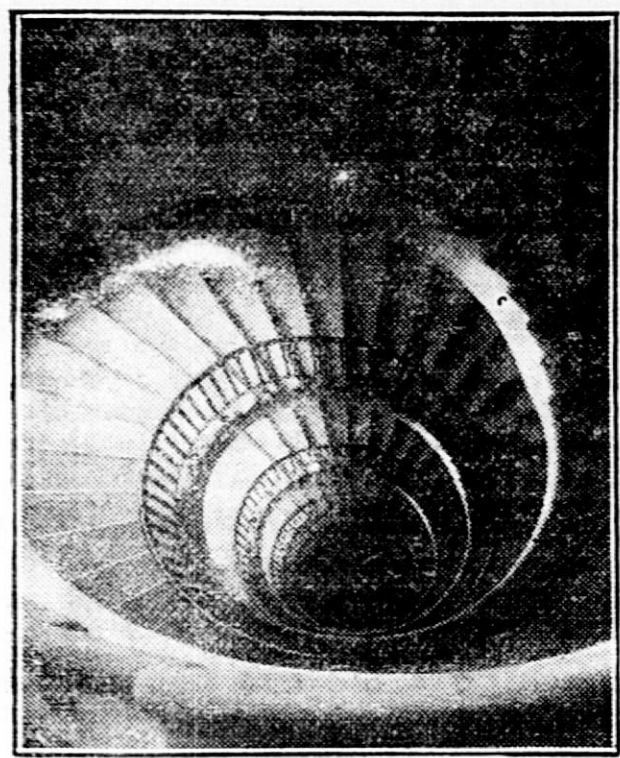
Iz Trboveli

— Trboveljski slavski poletni začetkom letošnjega maja na Dunaj in v Prago, kjer priredijo velike pevске koncerte. Turneja je od ministrstva že odobrena in se vršijo za njo že velike priprave. — Trboveljski slavski nastopijo jutri ob 4. uri popoldne v trboveljskem Sokolskem domu, kjer se bodo izvajale vse pevске točke, pripravljene za dunajsko in češko turnejo. Trboveljani smo na svoje mlade pevce lahko ponosni, g. pevovodji Suligoju pa iz srca hvaležni, ker ponesejo leto in sloves našega kraja tudi v inozemstvo, zlasti pa v bratsko, zlato Prago. — Velik delavski shod se bo vršil v ponedeljek, 6. t. m. uri v trboveljskem Delavskem domu Sklinala ga je Zveza rudarjev Jugoslavije Na shodu se bo razpravljalo o perečih problemih težke gospodarske in socialne krize in o njenih posledicah.

V nebotičnik se že selijo

Kavarna bo odprta okrog 20. t. m. — Kako bo poskrbljeno, da kavarne ne bo dosegel dim

Ljubljana, 4. februarja. V nebotičniku je že vse polno življenja, zakaj 1. februarja so se pričeli stanovanjci že seliti vanj, da mrgoli ljudi po velikanskih stopnicah. Do njih prideš skozi velikanska vrata in Gajevi ulici, ob ogledu Tyrseve ceste, kjer se ti odpre vsa s črnim podpeškim kamnom obložena veža. Ker nimamo še slike, veže ne bomo opisovali, peč pa povemo, le toliko, da temno steno pozivlja velik zlat napis ter 4 bronaste glave, delo kiparja Frana Gorseta, ki predobuje stare zavarovalnice pokojniškega zavoda. Vse 4 glave so skoraj shematične in držane v strogo klasičnem slogu z votlinami očmi, ker gre le za dekorativno alegorijo. Tudi svetilniki v kamniti steni bodo v okras mirno dostojanstvene veže, odkoder se nad nekaj stopnicami odpre velikanskemu stolpu podobno stopnišče.

Pogled izpred kavarne na nebotičnik po stopnicah v globlino

Prave polžatke so stopnice in pogled na nje obvlada vse naše čute. Če gledaš z vrha pred vhodom na kavarno na to mogočno spiralo, se kar sama od sebe prične sukati ter kakor gigantski sveder vrtati v globlino proti osrčju zemlje. Vtis, da se stopnice vrte, še povečujejo temno sivozelenkasto obloženo steno, da se bele stopnice s sedaj še rdečo ograjo še bolj močno odražajo. Naj se krokarji nikar ne vesele, kakšno zabavno in veselo bo na teh stopnicah ponoči Zvečer bodo namreč stopnice v veži zaprte z enostavno železno pregrado, a ključ do njih iz kavarne bo imel v žepu direktor kavarne g. Petrovič, ki ima že sedaj polno roko dela s pripravi in najljepšo kavarno v državi. Pred nemirnimi kavarniškim gosti se torej ni treba bati niti stanovanjem, saj ne bodo niti občutili, da je nad njimi polna kavarna veselih gostov.

Zadnjih smo pisali, da bo kavarna na nebotičniku odprta že 14. t. m., vendar se je pa stvar tako zasukala, da jo odpro še le okrog 20. t. m. Dosti imajo torej ljubljancem časa ugrabiti, kako bo z dimom v kavarni. To je sedaj glavno vprašanje, ki bel glave večnim ljubljanskim dvomljivcem. Pa poglejmo, kako je v nebotičniku urejena kurjava ter ventilacija in kako se je nebotičnik ognil lastnega dima in tudi dima iz palače Ljubljanske kreditne banke, ki se ga bodoči gostje kavarne najbolj boje.

Celih 6 metrov globoko pod trotoarjem so ogromne priprave in peči s centralno kurjavo s kurilnim oljem. Tri velike peči porabijo maksimalno po 45 litrov kurilnega olja na uro. Ker bo pa večkrat gorila le en kotel z malim plamenom, bo vsa naprava v tem primeru porabila le 25 litrov olja. Če kurimo koks ali premog, ni mogoče regulirati peči, ker mora biti peč vedno polna in zato potrebuje vedno enako kurjavo tudi tedaj, če nismo malo toplote. Pri koksu in premogu delajo torej peči večkrat z izgubo. V kurilnici nebotičnika pa termometri na daljavo regulirajo plamen. Oim je namreč v prostorih 20 stopenj Celzija ali sploh zaželjena temperatura, se avtomatično zmanjša tudi plamen v pečeh. Za surovo olje so se odločili tudi zato, da na najpomembnejši ljubljanski cesti ne bodo stali vedno vozovi s premogom ali pepelom. Posebno prednost ima pa surovo olje pred koksom ali premogom zato, ker gori olje brez dima in se le vodna para dviga iz dimnikov. Z najvišjega nadstropja vidimo namreč v smeri proti zapadu pod seboj v 12. nadstropju majhen prizidek s tremi po 50 cm širokimi luknjami. To so dimniki, ki jih vsa Ljubljana tako radovedno išče po nebotičniku. Čeprav je nebotičnik že dolgo časa kurjen, vendar ni nikjer dima, temveč se dviga iz dimnikov le majhni oblaki vodne pare, ki jih komaj opazimo. Trije dimniki so peč zato, ki imamo tri kotle, ki pa poleti ne bodo gorili in bomo zato lahko sedeli na kavarniški terasi.

Kurjava greje tudi centralno toplovodno napravo v vseh prostorih moč in dan. Vedno je stanovanec na razpolago 80 stop. Celzija topla voda, ki jo merijo s posebnimi merilci tako, kakor na pr. plin. Račun bo torej prav lahek. Kopalnice, pipe in umivalniki s toplo vodo so v vseh prostorih in še celo prijazne poselske sobe imajo umivalnice s hladno vodo. Ker so kopalnice kurjene, ni treba v njih električnih žarnih grelcov (Strahlensröhren).

Razen dimnikov nas pa pravkar opisani prizidek 12. nadstropja tudi še drugače zanima. V njem je namreč majhen rez-

voar prav posebnega pomena. Vsi vemo, da toplota vode razteza, a pri tako ogromni količini, kakršna je v nebotičniku, se ta prirastek že pozna, da moramo to vodo imeti shranjeno v ekspanzijski posodi z malim rezervoarjem. Ker tudi pritisk mestnega vodovoda ne zadošča, da bi imeli kvartopirci in biljardisti v najvišjih dveh steklenih nadstropjih vedno hladno pitno vodo, zato je za zgornja nadstropja potrebna tudi posebna tlačna črpalka, ki pritiska mrzlo pitno vodo navzgor.

Tudi dim iz palače Ljubljanske kreditne banke ne bo na nebotičniku prav nič motil, saj so na tej strani sami stranski prostori, da bi to steno lahko popokoma zazidali. Dva okrogla okna, ki ju vidimo nad Ljubljanko kreditno banko, sta prav za prav le zaradi lepšega, saj vodita le v svetlobni jasek za stranišča, drugače so pa na tej strani le kopalnice in jedilne šrambe, a vse sobe so na Tyrsevo cesto in Gajevi ulico. Samo eno okno je na to stran iz sobe, vendar ima pa tudi ta soba še okna za zračenje na Tyrsevo cesto.

Celo stebri ankad. 11. nadstropja imajo svojo skrivnost! Votli so namreč in je v njih izpeljana ventilacija ter tudi dimniki kuhinj. Vendar pa le na oni strani, kjer ljudje ne bodo sedeli.

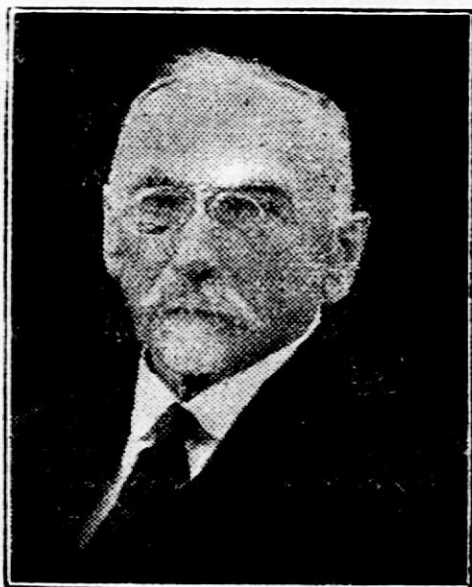
Najbolj zanimiva in uprav umetna je pa kurjava kavarne. Če bo v njej malo ljudi, bodo zadostovali radiatorji, ki so nameščeni pod okni, kadar bo pa zunaj mraz, se z enim pregibom vklopi ventilacijska naprava, ki zamenja ves zrak v kavarni osemkrat na uro, torej polnih 9000 kubnih metrov na uro! S kamnitimi ploščami obložena preklada na stropu med kuhinjo in garderobo ter kavarno je namreč maskiran vod svežega zraka. Ta

Prešeren - Pupin in lirska pesem

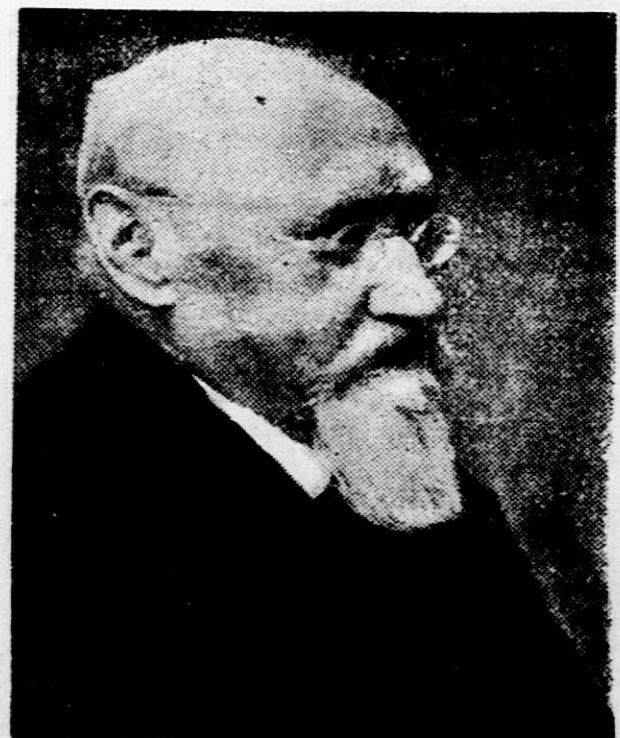
Spomini Ivana Hribarja, Fr. Šukljeta in Mihajla Pupina „Strunam“ — „srbska“ pesem

Ljubljana, 4. februarja. Za božič smo dobili kar trije zelo zanimivi spominski deli: Ivana Hribarja „Moji spomini, III. del. Od 1929 dalje, Frana Šukljeta „Sodobniki naši in voliki in M. Pupina „Od pastirja do izumitelja. II. del. Človek jih čita kakor napete povesti.

Resen, borben, dosledno slovanski čuteš je racionalist Hribar; čisto svojski mu je slog, pripovedovanje živahno, prav posebno lepa pa so njegova poglavja „Slovansko oporoštvo“, „Bilanca mojega življenja“ in „O lepoti sveta“. Tu je naravnost presenetljiva filozofija idealista, ki bi je ne pričakovali, pa je tem lepša. Humor je pri Hribarju izjemen in redkokdaj pristen pojav; tem več ima ironije, satire in bistre udomnosti. Hribar se tu ponovno kaže moza silne delavnosti, dalekovidnosti in obzornosti. Politično zgodovinsko delo velike vrednosti! Hribar ima najširše poznanje sveta in slovenskih politikov.

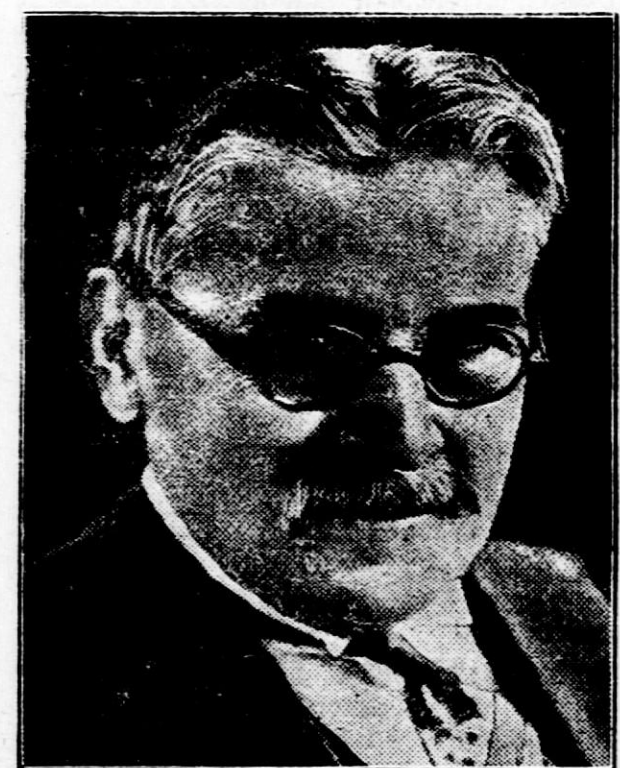
Šukljeta knjiga se odlikuje s posebno dobrotostjo, elegantno stilizacijo, lepim jezikom, kratko plastično karakteristiko in močno iskreno humorizacijo. Ogromna je ta galerija mož in žen, velikih in malih sodobnikov, naslikanih brez senilne gostobesednosti docela ostro in jasno. Imponira Šu-

kljetova pogumna odkritostnost glede sebe in svojih napak; kot dijak in akademik objesten, bojevit, inicijativen, enigmičen in že diplomatski, je ostal tak dosleden kot poslanec in javni delavec do zadnjega časa. Krasno zna slikati naravo. Zlasti čudovita

vod na videz edini deli kavarne od kuhinje, v resnici jo pa deli tudi še nevidna zračna kutina, ki pada iz voda. Ker je zračni pritisk na eni strani te kuhinje vedno nekoliko večji kakor na drugi, zato ne bo iz kuhinje nobenega duha v kavarno, čeprav ne vidimo kakršnekoli pregrade med obema prostoroma. Tudi nobenega občutka prepaha ni nikjer, ker sveži zrak, ki ga lahko ogrejemo do 60 stopenj, naprava piha pod strop, kjer se meša s hladnim zrakom in se nato že temperiran širi po kavarni. Kadar deluje ogrevalna ventilacija, so radiatorji izločeni in se kavarne ogreva le s svežim toplim zrakom. Poleg dvigala v kavarni je stikalna plošča za ventilacijsko napravo, prav kakor v neki elektrarni. Samo steklena vratača otrneš in zaslišiš kolesce, pa ti začari zelena lučka in pove, da prihaja svež topel zrak v kavarno, termometri ti pa kažejo toploto v lokalu. Ostala 3 kolesca z rdečimi žarnicami kažejo odvajanje pokvarjenega zraka. Termometer za zunanjo temperaturo je nameščen na terasi in tako lahko hladen zrak mešamo s toplim ter v nekaj minutah dosežemo kakršnokoli temperaturo brez najmanjšega prepaha.

Izredno važen je na nebotičniku seveda tudi streljavec, ki ga je uredil vsučilski profesor g. Horvat. Nibesar se ni treba bati tudi ob najhujši nevihti, saj je vse železje v vseh nadstropjih zvezano z zemljo, seveda pa tudi vsi cevovodi kurjave in toplovodne naprave ter vodovoda, a z zemljo so zvezane tudi vse šine dvigal. Ker smo že pri dvigalu, omenimo le toliko, da bo brezplačno, vendar pa ne za redovnežne, ki ničesar ne potrebujejo v kavarni. Do kavarne vodi tudi ekspresno dvigalo, ki te iz veže dvigne v kavarno v pišli pol minuti, v višja nadstropja pa moraš po krasno izpeljanih hrastovih in s orehovim furnirjem obloženih složnih polžalkah, ki vodijo prav na vrh, kjer bodo razen daljnogledov za opazovanje okolice stali tudi trije Seifertovi biljardi.

Dr. Mihajlo I. Pupin, veliki izumitelj in svetovno slavni učenjak, ima v svojem življenjskem gledu vedre, pristne humoristične in slihega s Šukljeto. Oba naša avtorja pa nadkriljuje v poetičnosti, v upravnem pesniškem slikanju naravnih krasot, v podajanju čustvenosti, nastrojenosti in zlasti svoje povezanosti z rodno srbsko zemljo, pa s svojo bistro srbsko majko. V Šukljeto smo poznali izgubljenega leposlovca, v Pupinu gledamo izgubljenega poeta, ki je postal velik matematik in fizik. Kakor Feraday, pionir znanosti, čegar opisi se čitajo kakor povesti iz prirodnega sveta, polnega pesniških prikazni, ki so jih njegova razkritja dahnila njegovi domišljiji, stopa tudi Pupin dozdaj kot znanstvenik v straz in se izpremeni v pesnika in slikarja.

Zares, hvalježni smo Vodnikovim družbi za ta življenjski, poučen, za mladino in starino vzpodbuden, predvsem pa lep, bogat misli in poezije! Priznanje prof. Pavla Brezniku za njegov prozni bistri prevod, ki se čita, kakor bi bil izvirnik. Opravič je zelo težko delo.

Pri tej priliki opozarjam na slično zanimiv, poučen in vzbuden življenjski, ki brez dvoma tudi našel navdušenih čitatelev in prijateljev med člani Vodnikove družbe in vsega naroda: to sta velikega srbskega pisatelja in politika Franka Harnisa „Moje življenje“ in „Leta zrelosti“. Knjigi, ki sta se čitali in se zanima čitalci po vsem svetu kakor nad vse bistvena svobodna romana. V skrajni obliki bi bili Harrisovi dve knjigi pravzaprav poslastica na našem literarnem trgu.

Ali nekaj sem našel v Pupinovem življenjskem, kar me je presenetilo. Na str. 35 (Vodnikove družbe) svoje II. knjige pripoveduje prof. dr. Pupin o počitnicah pri svojih majki v banatskem Idvoru. Tu čitamo: „Tihno poletje sem marsikatero noč prebil v vinogradu svoje matere. Spal sem na ovčjih kožah pod milim nebom ali pa opazoval zvezde, kakor pred petnajsetimi leti, ko sem pomagal pastirjem čuvati vaško živino. Spomnil sem se uganke o bistvu zvoka in svetlobe... Nisem se mogel vzdržati,

da ne bi povedal svoji materi, kaj sem novega zvedel o svetlobi: da je namreč tresenje elektrike, ki je zelo podobno tresenju strun, o katerem govori srbska pesem, ki jo e (mati) tako dobro poznala:

Zujte, strune miloglasne, pesmom javite tužan vaj, srca bole te užasne, nemilosoj na glas daj...

Tako Pupin. Jaz pa sem smrel: tole je srbska pesem, ki jo je poznala Pupinova stara majka? In Pupin to verjame in ž njim naš dr. Breznik? — Po besedilu, vsebini in ritmu je vendar samo »užasan« prevod! Srbski prevod Prešernove »Strunam«:

Strune, mlo se glasite, mlo pesmica žalju, srca bolečine skrivite trdosrdni oznanju...

Da bi bil Prešeren poznal staro srbsko lirsko pesem in po nji zložil svojo, ne verjamem. A čeprav je ta srbski prevod? In je li mogoče, da bi ga poznala Pupinova majka? —

Vsekako je zanimivo, da smatra dr. Pupin Prešernovo pesem za srbsko. Ako jo smatrajo tudi Srbi sploh za svojo, potem je to dokaz, da je »Strunam« našega Prešerna postala prava jugoslovenska narodna pesem. Fr. G.

Pa so se zopet imenitno odrezali

Bežni vtisi z uspehe prireditve naših agilnih Sentsjakobčanov

Ljubljana, 4. februarja.

Zasedujem poročila v naših listih o delovanju vrlih Sentsjakobčanov — mislim — že 6 polnih let, poznam vse — prvo igro sem si pa ogledal šele te dni. V provinci smo gledali na delovanje tega ljubljanskega teatra, ki ga tvorijo sami prijatelji gledališke umetnosti, z nekakim upravičenim respektom. Pa ni čuda — čitali smo: nabito polna dvorana, od pet pa tja do deset repiz, izvrstne igre, številna gostovanja, vsega tega namreč v provinci nismo bili vajeni. In zato smo bili pač samo provinca... Pa še nekaj nas je presenečalo: vse igre, prav vse so uspele, tako smo čitali, kritika je bila vedno dobra in prizanesljiva. Razumljivo je potem, da smo si mislili, da mora že tako biti kot je napisano. Mnogokrat smo se zmenili, da si gremo ogledat Tajhin hram v Florijanski ulici, ostalo pa je vedno le pri dogovorih.

Ko so se Sentsjakobčani preselili v mesto, kamor spadajo, ko so dobili res lep oder, na katerem jih čaka še mnogo truda in neumnega dela, se je, tako si mislim, pričela zanje nova era dela in tudi uspehov.

Sklenil sem torej, da si ogledam ob prvi priliki delovanje teh vzor-diletantov. Sentsjakobčani imajo pa tudi še eno dobro lastnost, znajo sami zainteresirati čim širše plasti obiskovalcev, ki vidijo prvo njih igro, postanejo zvesti obiskovalci in se takorekoč se sami prištevajo med Sentsjakobčane, ne glede na stanovanjsko razporeditvijo. Tako se je zgodilo i meni in še šestim drugim. Komaj smo izrekli misel, da si ogledamo »Drznega plavca«, že smo imeli preskrbljene vstopnice — in bili že nekako obvezani priti.

Priznam, da v Mestnem domu že dolgo let nisem bil, pa ima človek prijeten občutek, ko vidi dvorano tako spremenjeno v pravo ljudsko gledališče. Posebnost je publika, tako domača in prijazna, že v naprej vedo, da se bodo zabavali... Pa so začeli!

Prvo dejanje, predno se zaveš, drugo in kmalu tretje... V pičlih dveh urah uro in pol smeha. Razpoloženje — sijajno, zdi se mi, da nismo gledali samo diletantov, ampak že mnogo več, če že mora biti za mero izraz diletant, ki pa nikakor ni na mestu. Tu so nam zaigrali iskreni ljubitelji teatra, oni, ki jim je teater del življenja, ki živčujejo ure in dneve za dosego svojih plemenitih težnj po svojih, mestoma težkih in napornih službah.

Drezo je »plavale« (a ne v igralskem smislu) g. Košak, lepo in brez pretiravanja je izpeljal svojo hvalno in težko v-

go. Tudi masko je pogodil. Baranova kot Katica in Petrovič kot dr. Mobja sta nam sijajno prikazala pasjo mešetarijo, ki ju je združila v ljubezni in zakonu. Petrovič je s to vlogo uspel, težko, da bi ga kdo posekal! Vlogo je imel skoro 90% v oblasti. Podjetno mamico Močnikovo je podala gđ. Zaletelova, odlikuje jo lepa izgovarjava in pravo doživljeno vlogo. Simpatično hčerko, »strastno plavalco« je res doživljala Gita Pirčeva. Lep, simpatičen pojav, dovolj zaljubljen, mestoma pač malo prehladna (ob slovesu z »bivšime«) veskozi pa prav ljubka in je znatno pripomogla k uspehu.

Moser in Lavrenčič sta s Košakom »proizvajala« situacije, ki so zopet »proizvajale« salve smeha, tudi maski sta imela dobri. Fric g. Hanžiča se mi je vdel ob vsakem nastopu malce nesigurn, med nastopom pa je bil boljši. Malo preglavice je bilo z garderobo...

Biser vseh gospodinji je bila Reza g. Bučarjeva. Tako odlično igrati nisem videl še nobene diletantke. Vsa čast ji! Za prve vrste je pa imela premočno masko. Petelin g. Karusa je bil tak, da se sploh ni videlo, da igra, povsem naravno je šlo... in tako je prav!

Wrischorjevi so poverili vlogo, ki ji mogoče ni prijala, igralsko jo je podala tako odlično, da je pokazala, da je igralka visokih kvalitiet, ki je kos vsaki vlogi. Prav izrazita je pri nji obrazna mimika, ki jo nima vsaka igralka. Z Janezom (Komanom) sta ustvarila par posrečenih situacij in nas izvrstno zabavala. Z Janezom je bila sploh posebna zadeva. Njegov naglas je »paradikal« je bilo veselje! Mnogokrat sem videl po vaseh igrati kmečke fante vlogo kmetov, ti so hoteli biti malo več kot kmetje, saj so vendar igrali, pa so skvarili vso pristnost, videl sem pa tudi mestne igralko, ki so bili v podajanju kmet-skih vlog grobi in nerodni, kot bi bili to poudarek za podajanje teh vlog. Komarov Janez je bil pa idealen do skrajnosti in ni začel ves čas niti za hip iz tira.

Če se rečem, da je bila režija odlična in da sem z vsem navedenim samo hvalil, vidim, da so imeli oni, ki so vsa leta pisali o lepih in izvrstno podanih igrarh — prav, ker so bili gotovo upravičeni za to.

Tak vtis sem imel, ko sem prvič videl Sentsjakobčane v »Drznem plavcu«, ki ga igrajo zopet danes, v soboto in jutri, v nedeljo zvečer.

Če kdo ne veruje napisanemu — v Mestni dom z njim — jamčim, da ga bodo preverili in izpreobrili. R. Koš.

80 letnica Petrove mame

Kamnik, 4. februarja.

Danes praznuje v najhujšem rodbinskem krogu 80letnico rojstva gospe Doroteja Zerovnik, restavzatorica v znani ro-

stavnici »Pri Petru«. Po rodu iz Lok v Tuhinjski dolini se je gospe Doroteja poročila z Mengšanom Petrom Zerovnikom, s katerim sta točno pred 50 leti prevzela za kamniškem glavnem trgu restavracijo v »Grajskem dvorcu«, ki od takrat slovi pod imenom »Pri Petru«. Včasih, ko je bilo v Kamniku družabno življenje mnogo bolj nazvito kot danes, so bili tedenski družabni večeri »Pri Petru« posebno priljubljeni. Na njih so se shajali vsi kamniški uradniki in meščani v prijetni družbi, gospe Doroteja pa se je prično sukala okrog štedilnika in skrbela, da so bili številni abonenti in gosti vedno zadovoljni. Ko ji je med svetovno vojno umrl blagi soprog Peter, je sama prevzela restavracijo in jo vodi še danes z najmlajšo hčerko gđ. Gizelo, starejši hčerki pa sta omoženi v Mariboru.

Točno 50 let je že Petrova mama gostilničarka »Pri Petru«. Pridna, neumorno delavna in postrzeljiva je še danes, kot nekdaj. Prav nič se ji ne pozna njenih 80 let, saj je še duševno in telesno tako krepka in čila, da bi ji lahko zavidala marsikatera pri šestdesetih letih. Z velikim zanimanjem prebira še vsak dan časopise, zlasti pa »Narod«, ki prihaja v njeno hišo še

že nad 50 let. Spoštovani in priljubljeni Petrovi mami želimo vsi, da bi nam tako zdrava in čila ostala do skrajnih meja sloveskega življenja.

Vodnikova beseda v Šiški

Ljubljana, 4. februarja.

Na svečnico je priredila šišenska Narodna čitalnica pri Keršiču svojo tradicionalno »Vodnikovo besedo«, s katero je dostojno proslavila 175letnico rojstva svojega rojaka. Po uvodoma zapeti dr. B. Ipačević »Lirija ozirjenec«, ki jo je zapel društveni pevski zbor pod vodstvom g. Gočica, je knjižničar g. Boleslav Hiter orisal v kratkem, jedrnatem nagovoru življenje ter kulturno, literarno in politično delovanje Valentin Vodnika. Zbor je nato zapel več pesmi. Splošno pohvalo je žel tretet citiranskega krožka »Vesna« za svoja dovršena izvajanja, ki so bila v dobi jaza res zopet nekaj novega. Najboljša točka sporeda pa je bila vselako olopetje g. J. Pavliča, ki je s svojim sočnim, mogočnim glasom zadivil občinstvo. Dosti smeha je povzročil dramski odsek čitalnice z burko »Sovražnik ženske«, ki so jo igrali ga. Smerkoljeva, gg. Jelič in Grošelj. Dramski odsek čitalnice se je ustanovil komaj pred dvema mesecema, vendar pa je v svojo pridnostjo dokazal lep uspeh. Dobra je bila tudi recitacija gđ. Kastelčeve.

Akademija je potekla vseskozi v duhu Vodnikovih besed. Narodna čitalnica je s svojimi odseki pokazala, da je njen kulturni spored še tudi po 50letnem obstoju tak kakor je bil ob njeni ustanovitvi, t. j. širjenje prosvete med vsemi sloji naroda in obenem utrjevanje jugoslovenske misli. Splošno je se opazilo, da je pri prireditvi Narodne čitalnice sodelovala skoro izključno je mladina, kar je dober znak za nadaljnji razvoj društva kakor tudi za društveno življenje v Šiški.

Po akademiji si je občinstvo samo postavilo v prirediteljski prostor nekaj miz, nakar se je razvila prav prijetna in priredna družabnost, k čemur so pripomogli s svojimi šaljivimi nastopi gg. Hamersak, Kremžar, Omahen, Habiht, Bohna, Kumer in drugi. Tu in tam je posegel vmes tudi še društveni zbor. Že dolgo ni doživela šiška take domače zabave. Zadovoljstvo je bilo vsestransko. Upamo, da bo čitalnica za svojo 55letnico poleti priredila kaj sličnega. Bo...

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

- Prijateljica, ali že veš, da premaga ljubezen tudi najtežje ovire?
— ??
— Če še ne veš, ti pove nepozabni roman

„Prokletstvo ljubezni“

ki ga dobiš za Din 30.— (po pošti Din 35.—) pri upravi »Slov. Naroda«.

Dnevne vesti

— Z naše univerze. Rektorat univerze kralja Aleksandra I. v Ljubljani razpisuje mesto docenta za geologijo in paleontologijo na filozofski fakulteti. Prošnje je treba vložiti do 15. marca.

— Iz naše vojske. Imenovana sta za poveljnika II. diviziona 32. topniškega polka podpolkovnik Peter Kiler; za vršilca dolžnosti referenta sanitetnega poveljstva bregalniške divizijske oblasti pa sanitetni major Miroslav Puher. Upokojeni in v rezervi prevedeni so: zrakoplovni kapetan I. razreda Oton Filipček; pehotni podpolkovnik Karlo Krumenaker; nižji vojni uradnik III. razreda inženjersko tehnične stroke Ivan Kamenšek in intendantski podporočnik Jožef Weibel; odlikovana sta z redom Jugoslovenske krone IV. stopnje pehotni podpolkovnik Branko Pogačnik in topniški podpolkovnik Peter Kiler.

— Ustanove vdovam in sirotam drž. nemeščencev. Hranilni in posojilni konzorcij — kreditna zadruga državnih uslužbenecov v Ljubljani razpisuje za leto 1933 iz sklada Ivana Rostana 30 ustanov po 100 Din za najbudežne vdove in sirote po državnih nemeščencih. Prošnje naj priloži od župnijskega ali občinskega urada potrjeno dokazilo, da so res ubožne ali pa vsled bolezni in onemoglosti nesposobne za pridobivanje. Prošnje naj se pošljejo na upravni odbor konzorcija do konca februarja.

— Iz »Službenega lista«. »Službeni list kr. banske uprave dravske banovine« št. 10 z dne 4. t. m. objavlja uredbo o opravljanju izpitov za zidarske, tesarske, kamnoseške in vodnjakarske mojstre, izpremembe in dopolnitve uredbe o organizaciji ministrstva za promet in prometne službe, izpremembo uredbe o organizaciji ministrstva za promet in prometne službe, popravek k objavi uredbe o posredovalnem postopku, izpremembe in dopolnitve v pravih o obliki, sestavi in načinu oznamovanja sodov in o mejah njih točnosti, objavo o telefonskem prometu z inozemstvom, objave banske uprave o pobiranju občinskih trošarin v letu 1933 in razne objave iz »Službenih listov«.

— Nalezljive bolezni v dravski banovini. Od 8. do 14. januarja je bilo v dravski banovini 45 primerov tifuznih bolezni, 48 skrlatinke (smrtni 1), 261 davice (smrtnih 6), 28 siena, 9 otpranjenosti tiflnika, 35 ospice, 2 norice, 2 otroške vročice in 1 griže.

VERA

MODNI ATELJE, Miklošičeva cesta 34 se je preselil 3. februarja v nebotičnik VI. nadstropje
Telefon 2463. 2215
Telefon 2463 Dvigalo na razpolago

— Razid društev. Jugoslovansko kemijsko društvo sekcija Ljubljana in Zveza glavnih tobačnih založnikov za Slovenijo s sedežem v Celju sta se po sklepu občnih zborov protovoljno razšili.

— Komisija za polaganje strokovnih izpitov upravnih uradnikov. Prometni minister je imenoval v ministrstvu dve komisiji, eno za ocenjevanje železničarjev pri generalni direkciji državnih železnic, drugo pa za ocenjevanje pošto-brzojavnega osebja. Obe komisiji sta imenovani za tekoče leto. Prometni minister je pa imenoval komisijo za polaganje državnega strokovnega izpita administrativnega osebja iz tega resora tudi za tekoče leto. Predsednik te komisije je inšpektor prometnega ministrstva Milan Sevarlić.

— Ravnatelj OUZD dr. J. Bohinjec je se odsoten iz urada, zato prosimo vse, ki se obračajo nanj v uradnih zadevah, da naslavljajo vse pošiljke naravnost na upravo urada, Okrožni urad za varovanje delavcev v Ljubljani, Miklošičeva c. 20.

— Split dobi avtomatno telefonsko centralo. Splitški trgovski krogi so si dolgo prizadevali, da bi dobili mesto avtomatno centralo. Včeraj je prispel v Split načelnik prometnega ministrstva inž. Kostutić, da prisostvuje otvoritvi nove avtomatne telefonske centrale.

— Dobave. Gradbeni odelik direkcije državnih železnic v Ljubljani sprejema do 10. t. m. ponudbe glede dobave 6000 komadov države za krampe in za lopate. Pogoji so na vpogled pri istem oddelku.

— Prodaja radio - aparatov se bo vršila potom dražbe dne 2. marca pri ekonomskem oddelku dravske direkcije pošte in telegrafa v Ljubljani, Sv. Jakoba trg št. 2. Oglas in pogoji so na vpogled v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani.

— Resnici na ljubo. V včerajšnji številki smo priobčili pod tem naslovom notico, tihošo se predavanja sodnika g. dr. Bajčiča v ljubljanski »Treznosti«. Sprejemamo na znanje njegove izjave, da se ne strinja s poročilom v našem listu o njegovem predavanju in nimamo razloga zavračati njegove izjave o tem, da naše poročilo o predavanju ni bilo točno.

— Snuje se Društvo prijateljev pravne fakultete v Ljubljani. Naloga društva bo, da pospešuje razvoj naše pravne fakultete kot znanstvenega in učnega zavoda. To nalogo bo društvo dosegalo zlasti s tem, da razširja strokovne publikacije. Njenega Zbornika znanstvenih pravilav izide letos IX. zvezek, a za nadaljnje izhajanje je treba, da se razširi krog odjemalcev in čitateljev. Ustanovni

občni zbor, na katerega vabimo vse prijatelje fakultete (pravne in nepravne), bo v ponedeljek, 20. februarja t. l. ob 20. uri zvečer v zbornici gl. univ. poslojpe. — Pripravljalni odbor.

— V Zagrebu se podraži voda. Zagrebska občinska uprava bo imela te dni sejo, na kateri bo razpravljala med drugim tudi o predlogu uprave vodovoda, da se cena volji poviša in razširi mestni vodovod.

— Zagrebčani so veliki prijatelji kina. Zagrebske kinematografe je posetilo lani 2.081.900 prijatelj filmov, obe gledališči pa samo 365.164 prijatelj gledališke umetnosti. Zanimivo je pa, da je bil poset kinematografov leta 1930 za dobrega pol milijona večji. Nazadovanje poseta kinematografov se je pričelo predlanskim. Samo za kinematografske predstave so potrošili Zagrebčani lani okrog 20 milijonov Din.

— Tujsko prometno društvo v Kranju potrebuje za napravo reliefa čim več slik posameznih slik in objektov, ki leže v Kranju in neposredni okolici. Kdor ima kaj takih slik na razpolago, prosimo, da mu jih posreduje hiš in tovarno društvo na razpolago. Slike je oddati v pisarni Tujsko prometnega društva najpozneje do 1. marca.

Zvočni kino „Sokolski dom“

v šiški (za mitnico), telefon 33-87

danes ob 18. in 20., jutri ob 15¹⁵, 18. in 20¹⁵, v ponedeljek ob 20. uri

VESELA OPERETA

„Dve srci, en utrip“

v glavni vlogi: LILLIAN HARVEY, W. O. RETTY, OTTO WALLBURG

Pride! ZA DOLZINO NOSU Pride!

— Dolenjavas pri Ribnici. Pod okriljem ZKD se vsi v nedeljo dne 5. februarja ob 3. uri popoldne v osnovni šoli predavajo o sodobni gospodarski krizi s posebnim oziranjem na vprašanje denarja in na naše domače razmere. Predavatelj Zveze kulturnih društev.

— Sokolsko društvo Sovodenj. V nedeljo dne 5. februarja se vsi predavajo pod okriljem ZKD v Sokolskem društvu Sovodenj. Predava g. prof. Stepišnik o »povojni Evropi in njenem političnem položaju«.

— Vreme. Vremenska napoved pravi, da bo manj oblačno, lepo vreme. Včeraj je v Sarajevu in Beogradu deževalo, drugod je bilo pa lepo vreme. Izvemoš Maribor niso imeli nikjer temperature pod ničlo. Najvišja temperatura je znašala včeraj v Ljubljani 9,3, v Zagrebu 9, v Mariboru 8,2, v Beogradu in Skoplju 8, v Sarajevu 5 stopinj. Davi je kazal barometer v Ljubljani 770,5, temperatura je znašala 2,8.

— Žrtve napadov in junakov noža. Na Svečnico je bil 20-letni delavec Adolf Kampel iz Jarš pri Ježici na neki veselici. Ko se je proti jutru vračal domov, ga je med prepričkom nekdo z nožem sunil v hrbet in ga težje ranil. — V Ržišu pri Litiji je nekdo z nožem sunil v levo roko 23-letnega posestnikovega sina Ivana Aleša. — Na Svečnico se je okrog 2. zjutraj vračal po Gosposvetski cesti domov zasebni uradnik Ivan J. Na cesti ga je nekdo brez povoda napadel in sunil z nožem v glavo ter ga lažje poškodoval. J. je bil v bolnici obvezan, nakar je odšel domov. — Sročci je bila med domačim prepričkom poškodovana na glavi 52-letna zasebnica Ivana Šumrek, stanujoča na Vodovodni cesti. Njena poškodba je lažja.

Dr. JOŽE RANT

Ljubljana, Gajeva ul. 1/1 (nebotičnik)

specijalist za zobozdravništvo, čeljustno kirurgijo in ortodontijo.

ORDINIRA OD 6. FEBR. DALJE OD 8. DO 1. IN OD 14. DO 19. URE

Telefon 33-93

— Številne nesreče. Zadnje dni se je pripetilo zopet več nesreč, katerih žrtve leže v bolnici. Davi je v Vevčah padel 10-letni posestnikov sin Vinko Oman tako nesrečno, da si je zlomil desno roko. — Valentin Meglič, 44-letni delavec s Sv. Katarine nad Tržičem, je na saneh vozil drva v dolino, padel je pa s sani, ki so šle čez eno. Zadolbil je resne notranje poškodbe. — Včeraj popoldne je na Sv. Petra cesti padel 19-letni židarski vajenec Bruno Pipan in si zlomil desno roko.

— Samomor 13letnega dečka. V Varaždinu si je končal na svečnici življenje 13-letni učenec osnovne šole Stjepan Klasta. Obesil se je doma na podstrešju in v poslovnem pismu je napisal, da je zaključil njegovo smrt sosed Nikola Klobučar. Oblasti so uvedle preiskavo, da se dožene v koliko se sosed res kriv dečkove smrti.

— Harakiri vprito otrok. V Novem Sadu si je včeraj hotel končati življenje 56-letni ekonom iz Bačkega Petrovega Sela Mihajlo Vor. Ker so mu na domači samomor preprečili, si je zjutraj vprito svojih otrok razparal trebuh in je kmalu v silnih mukah izdihnil.

— Dekleta zadavil, da bi se izognil oteževanju. V vasi Pemperi pri Novem se je odigrala proti koncu lanskega leta tragedija, kakršnih je na svetu malo. Nekdo delavec je zadavil Tonko Pemper, da bi se izognil kazni, ki ga je čakala zaradi utaje očetovstva. Orožniki so morilca aretirali in zdaj čaka zaslišanje.

— Odstranitev zobnega kamna izvrši najbolje Vaš zobozdravnik, toda njegovo tvorbo preprečite lahko s stalno uporabo Chlorodont zobne paste. Tuba 8 Din.

722

Pri iskanju sledi na kozarec naravne »Franz Josefove« grenčice, popijte zjutraj na tešče, brez muje izdatno izboljšanje črevesja, kar povzroči ugoden občutek olajšanja. Zdravniki strokovnjaki pripominjajo, da učinkuje »Franz Josefova« voda sigurno in uspešno tudi pri kongestijah proti jetram in danki, ter pri krčnih žilah, hemeroidih, obolenih prostati in mehurnem kataru. »Franz Josefova« grenčica se dobi v vseh lekarnah, drogerijah in specerijskih trgovinah.

Iz Ljubljane

—lj Gradnja na Dukičevih zgradbah ob Gajevi ulici zopet nadaljujejo, a v nekoliko manjšem obsegu: niso zaposlili še vseh delavcev. Včeraj so delali po večini z lesnim materialom, zidali niso. Zidaj je riskantno spraviti tako velik gradbeni obrat v tek, ko nihče ne ve, kako dolgo bo trajalo lepo vreme, pomlad se kljub vsemu zdaj še ni začela.

—lj Napisi na obrtnih lokalih. Združenje trgovcev v Ljubljani obvešča vse gg. člane po nalogu mestnega načelnika z dne 9. jan. 1933 št. 50.515 in odredbe banske uprave, da morajo vsi trgovci svoje napise na obrtnih lokalih prilagoditi zahtevam § 128 obrtnega zakona, ki določa, da lokal, v katerem se izvršuje obrt, mora biti vidno in razločno označen na zunanji strani glavnega vhoda. Ta napisi mora navajati popolno rodbinsko in rojstno ime imetnika obrta. Rok za izvršitev teh napisov je določil mestni magistrat do konca meseca februarja t. l. Po tem roku bo mestno načelstvo uvedlo proti vsakomur, ki napisa ne bo namestil ali bo imel nepravilen napis kazensko postopanje. Vsa nadaljnja pojasnila daje uprava Združenja. Predsedstvo uprave.

Drevi ob 20. uri DRUŽABNI VEČER S PLESOM

PRI JOZKU JELAČINU NA DOLENJSKI CESTI. 1296 SOKOL IV.

—lj Na čaj so hodili. Pri Krisperju je bila včeraj razstava, na kateri se je kar trlo ljudi in v veliki meri tudi zato, ker je vsak obiskovalec lahko dobil skodelico čaja. Razstavo so izobahali tudi brezposelniki ter so si jo navdušenjem ogledovali in pili čaj še z večjim navdušenjem. Nekateri so šli po večkrat. Razstava se jim je zdela praktično urejena tudi zato, ker so lahko prihajali v trgovino skozi več vrata ter si privoščili več porcij čaja.

—lj Visoka temperatura je najbrž neko strahovito razburila ter je mislil, da toplota dela vreme. Javni toplotmer, ki je pritrjen na poštnem poslojpu, je razbit. Ziv srebrno ni izteklo, pač pa je zdrknilo globoko pod ničlo »Junak« je zdaj nedvomno zadovoljen, če ga niso napadle zopet kakšne druge težave. To junaštvo nam lepo kaže, da so med nami čudni bolniki.

ZOBOZDRAVNIK Dr. JOSIP TAVČAR

se je preselil v nebotičnik, II. nadstropje

Telefon 3393

Ordinira od 8. do 1 in od 2. do 7. zvečer Pol honorarja se lahko plača z vlogami Ljubljanske kreditne banke, Banovinske hranilnice in Kmetijske posojilnice.

—lj Umrli so v Ljubljani od 27. januarja do 2. februarja: Jerob Pavel, 58 let, železniški uradnik v p., Poljanski nasip 12.1.; Meglič Marija, 80 let, vdova po kovaču, Galjeviča 168; Schemm Elizabeta, rojena Hirsch, 84 let, vdova dvornega svetnika v p., Rimska cesta 2; Hieng Marija, roj. Prebil, 72 let, vdova trgovca, Levstikova ulica 4; Maroli Vilko, 51 let, uradnik, Podlunjska ulica 27; Pelko Elizabeta Angela, 55 let, usmiljenka, Slomškova ulica 20; Ricci Zofija, 79 let, učiteljica jezikov, Poljanska cesta 16; Obreza Uršula, 69 let, Vidovdanska cesta 9; Zamjen Franciska, rojena Grčar, 81 let, zasebnica, Bleiweisova cesta 16, pritičje; Maležič Uršula, 32 let, uradnica, Sredina 8; Jevc Franc, 81 let, posestnik, Črna vas 34; Gogala Helena, 90 let, delavka tobačne tovarne v p.; Vidovdanska cesta 9. V ljubljanski bolnici umrli: Bernardi Ivana, roj. Slatnar, 61 let, vdova služ. drž. žel., Glince 1.9; Kern Jakob, 67 let, obrč. ubogi, Stara Loka; Cotar Ludovik, 30 let, dinar, Sv. Petra cesta 25; Pahor Erna, 28 let, žena pekarskega pomočnika, Rožna dolina c. II-14; Urbas Stanislava, 1 leto, hči mehanika, Štepanja vas 125; Savič Ivana, 1 leto, hči kuharice, Odengar 11, pri Trebnjem; Kunstelj Feliks, 3 leta, sin hišarja, Bukovca 38, obrč. Vodice; Novinec Edo, 3 mesece, sin šivilje, Galjeviča 206; Seliskar Jakob, poljski dinar, 70 let, poljski dinar, Kolesijska ulica 14; Rozman Ivana, 44 let, poljska dinarica, Stražišče 80, srez Kranj.

—lj Umetniška šola »Probudac« v Ljubljani vpisuje učence v letni semester dne 6. in 7. t. m. točno od 18. do 19. ure na tehniški srednji šoli v sobi št. 6 pritičje levo. Dohod iz Murnikovice ulice čez dvorišče. Šola Probuda vodi tečaje za figuralno in ornamentalno risanje, slikanje po naravi in na tkanino, fotografije, grafiko, usnjenje, kiparstvo, malo plastiko, keramiko, predavanja iz anatomije, perspektive, opisne geometrije in slogoslova. Iz urnika, ki je na razglasišču deki Probude so razvidne podrobnosti o pouku.

—lj Dan lepe knjige. Vstopnice za akademijo dneva lepe knjige se dobe v predprodi v Matični knjigarni.

Jutri premiera!

PAUL ABRAHAMOVA najnovejša opereta

V glavnih vlogah:

Hermann Thimig
Martha Eggerth
Ernst Verebes
Fritz Kampers
Jakob Tiedtke

Halo! Baby

Predstave se bodo vršile jutri v nedeljo ob 5., 5., 1/3 in 1/4 10 zvečer

ELITNI KINO MATICA :: Telefon 2124

—lj 6. poljudno znanstveno predavanje Prirodoslovne sekcije Muzejskega društva se bo vršilo v četrtek 9. t. m. v dvorani Delavske zbornice ob 8. uri zvečer. Predaval bo g. docent dr. Albin Seliskar o naših največjih jamah. Predavanje bo posebno zanimivo zaradi tega, ker predavatelj ne bo omenil samo naših največjih jam kot so Kržna jama, Logarček in druge notranjske ter dolenske jame, temveč bo govoril tudi o Vjetrenici, največji jami v Jugoslaviji, o Lipski pečini itd. Hkratu po podal tudi izčrpano poročilo o delu naših jamarjev v zadnjih dveh letih. Predavanje bo pojasnjevalo nad 100 krasnih skoptičnih slik. Vstopna obližajna.

—lj Predavanje o Visokem Atlasu. Turistovski klub »Skala« priredi v torek 7. t. m. predavanje o afriškem velegorju »Visoki Atlas«, ki ga bo imel g. Oskar Reya. Predavatelj se je napotil lansko leto v avgustu v te Slovenec do sedaj še nepoznane gore. Tu se je povzpel na najvišji vrh »Tubkala«, visok 4170 m in na drugi najvišji vrh »Likunt«, visok 3910 m. V družbi 20 nemških tovarišev je prebil v teh gorah 14 dni, kjer so skupaj tabornili v zadnjem najvišjem berberskem selišču »Arunde« v višini 1860 m. Na podlagi številnih skoptičnih slik nam bo prikazal lepoto tega zapuščenega gorovja in življenje še na pol divjega berberskega plemena »Sheh«. Predavanje bo v dvorani Delavske zbornice ob 8. uri zvečer.

PLES

združen z modno revijo

damskih in moških toalet

se vsi drevi ob osmi uri zvečer v veliki dvorani Kazine. — Vabimo vse nam naklonjeno občinstvo na to nepriljeno in veselo zabavo.

Društvo jugoslovanskih obrtnikov za dravsko banovino v Ljubljani.

—lj V društvu »Soča« — matica, Ljubljana, bo danes v soboto 4. februarja v salonu pri »Levu« zopet lep, zabaven in zelo poučen večer. Našega dobro znanega in vsem priljubljenega predavatelja mestnega zdravnika g. Franta Misa, ki je že v našem društvu večkrat nastopil v prejšnjih sezonah z zelo lepim uspehom, bomo imeli pr.ako ga zopet slišati, ko bo predaval o »svetlobi, zdravju in mladosti«. Po tem predavanju pa bo pr. iz zabava. Pri kateri nastopi iz prijaznosti oktet Ljubljanskega zvoza pod vodstvom g. Doreta Matulja. K temu lepemu družabnemu večeru so ne le »Sočani«, pač pa tudi vsi njih prijatelji vabljeni. Začetek ob pol 9. uri zvečer. Vstop vsem prost. 69-n

—lj Šentjakobsko gledališče v Mestnem domu. Danes v soboto in jutri v nedeljo, se ponavljaj izvrstna smehapolna veselica igra »Drzni plačalci« s Košakom v naslovni vlogi. Ta predpustna veselica igra je zgrajena sicer na starih principih, vendar vsebuje toliko nepriljenega humorja, da posetniki pozabijo dve uri na vsakdanje skrbi, ter se temeljito zabavajo. Kdor se hoče nasmejati, naj poseti predstav. Vstopnice se dobe od 10. do 12. in od 15. do 17. pri dnevnih blaginji v veliki dvorani Mestnega doma.

—lj Ljubljanski šahovski klub poziva vse one, ki so se prijavili za splošni klubov turnir, da se oglašajo zaradi zbiranja in določitve igralnega reda v ponedeljek, dne 6. t. m., točno ob 20. uri, v kavarni »Evropa« II. podpredsednik.

— DEBELI LJUDJE dosežajo z vestno uporabo naravne »Franz Josefove« grenčice izdatno izboljšanje črevesja brez vsakega napora.

—lj Vičani! V teh težkih časih si pač smete privoščiti zdravo in nepriljeno zabavo. Zato posetite jutri v Sokolskem domu diletante, ki zaigrajo burko »Veloturiste« v njih poznani dovršenosti. Burka je polna komičnih dejanj vzbujajočih zdrav smeh. Sodeluje tudi društveni salonski orkester.

—lj Lutkovno gledališče na Taboru ponovno jutri, 5. t. m., ob pol 16. pravilno igra v 4 dejanjih »Pepekoc«, ki je imela pri premieri velik uspeh. Med odmori in med igro bo Ajaks-band izvajal primerne glasbene točke G. Erbežnik pa pripravila s člani oddelka čarovno igro »Gasper zmagovalca«, ki se ni že dolgo igrala na tem odru, ki pa je še vedno sveža in za otroke privlačna.

—lj Spored naših kinematografov. Danes zadnje predstave operete »Grofice Marice« v Elitnem kinu Matici, jutri pa premiera Paul Abrahamove operete »Halo Baby« z dražestno Martho Eggerthovo. Ernstom Verebesom in drugimi v glavni vlogi. Program izpopolnjuje Foxov zvočni tednik, ki prinaša celo vrsto aktualnih dogodkov iz vseh krajev sveta, slovo Liliane

OPERETA NAJNEZNEJSIH LJUBAVNIH CUSTEV! — OPERETA NAJSLAJSIH ARIJ, MUZIKE IN PETJA! — OPERETA, KI BO OPAJALA STARO IN MLADO! — OPERETA, O KATERI BO SANJALA VSA LJUBLJANA!

Harveyeve od Berlina, krasne smučarske skoče v Pontresini itd. — Zvočni kino Ideja, bo predvajal prvi govoreči film popularnega junaka divjega zapada kovboja Tom Mixa, za predigro bo pa burka »Vestni nosač« z Hansom Moserjem v glavni vlogi.

—lj »Arijana« — film ZKD. Danes ob 14.15 in jutri ob 11. bo ZKD predvajala krasni film »Arijana« po znanem romanu Clauda Aneta. V glavni vlogi je slovita umetnica Elizabeta Bergnerjeva, njen partner pa je Rudolf Forster.

ZOBOZDRAVNIK
MED. UNIV.
DR. SAVO PIRC
Ljubljana, Gajeva ulica št. 1
v nebotičniku

otvori 6. februarja lastno ordinacijo Ordinira vsak delavnik od 8. do 13. in od 15. do 18. ure.

Telefon 3393

Lift

—lj DA NE POZABITE! Staroznana restavracija »Šestica« priredi na splošno željo gostov danes zvečer domačo predpustno prireditev, na katero vljudo vabimo vse, ki žele biti nekaj ur dobre volje! To bo ena izmed onih pristnih domačih zabav, na kateri bo mladi, kakor tudi starejši svet zadovoljen. Za poskočnost bodo dajali takt priznani godci mojstri Magistri izpod šmarne gore. Začetek ob 20. uri. — Na evidenjo!

—lj Damsko perilo Ribana in razno svileni, pletenine, rokavice in nogavice, ima najceneje Miloš Karničnik, Stari trg. 12-L

TEDEN PLETENIN!

Ne zamudite prilike!

K. SOSS

MESTNI TRG 18-19

2209

Narodno gledališče

DRAMA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 4. februarja: ob pol 17. »Cicibana« Prireditelj mladinskega odra. Ob 20. Zadoščenje, Gospa Cathleena, Premijera. Rod A.

Nedelja, 5. januarja: ob 15. uri Voda. Izven. Značane cene. Ob 20. Zadoščenje, Gospa Cathleena. Izven. Značane cene. Ponedeljek, 6. januarja: Zaprto.

OPERA

Začetek ob 20. uri

Sobota, 4. februarja: Zaprto (generalna). Nedelja, 5. februarja: Morana. Premijera. Izven.

Ponedeljek, 6. februarja: Zaprto.

Sport

— Smučarski odsek društva kmetijskih fantov in deklet na Blokah tem potom obvešča javnost, da se tekma določena na nedeljo dne 5. t. m. zaradi slabih snežnih razmer ne bo vršila, ampak se preloži na ugodnejše snežne prilike, kar bo pravčasno v časopisih objavljeno.

— Sportno društvo »Vrhnika« sporoča, da se morajo vse smučske tekme preložiti na poznejši čas. Ker ni na naših terenih prav nikakega snega je društvo primorano k preložitvi. Vse tekme tako mladinskih, klubskih, prvenstvo »Vrhnika« in vstrajnostna na 60 km bodo pravčasno objavljene a vse je pa odvisno od snega. Zimeko sportna sekcija SDV.

Sokol

— Sokol Ljubljana - Šiška. Prednjački zbor. Prednjački zbor javlja sledeči urnik telovadnih oddelkov: Ponedeljek: od 6.—7. moš. deca št., od 7.—8. moš. nar., od 8.—9. člani; torek: od 6.—7. žen. deca ml., od 7.—8. žen. nar., od 8.—9. članice; sreda: od 6.—7. moš. deca ml., od 7.—8. drušveni prednj. tečaj; četrtek: od 6.—7. moš. deca št., od 7.—8. moš. nar., od 8.—9. člani; petek: od 6.—7. žen. deca št., od 7.—8. žen. nar., od 8.—9. članice; sobota: prosta telovadba; nedelja: od pol 10 do pol 11. žen. deca št. Urnik stopi v veljavo 6. februarja. Vpisovanje se vrši vsakokrat pri telovadbi oddelkov.

Roman treh sro
Skrivnostni mladič
Boljševiški vohun
Sužnja

Na valovih strasti
Seržant Diavolo
Vroč kri
Pustolovke

Prokletstvo ljubezni
Dve siroti

Deset krasih
„Na. odovih“
romanov v zadnjih
desetih letih, a
najlepsi med
njimi, deseti,
začne izhajati še
ta mesec in se
bo imenoval
Dve siroti

Kamnik pred 50 leti in zdaj

Zasluge župana dr. Sameca — L. 1882. je postal Kamnik ena najzavednejših narodnih trdnjav

Kamnik, 3. februarja. V preteklem letu smo v Kamniku praznovali kar celo vrsto 50letnic: polstoletni jubilej zidanja osnovne šole, znižanja zloglasnega klanca, ustanovitve gasilnega društva in prvega našega pevskega društva. Vse to je bilo v znamenju 50. obletnice, da je bilo leto 1882 izredno živahno v kamniškem javnem in narodno-kulturnem življenju. Še več, leto 1882 je bilo temeljni kamen novega Kamnika, zato je prav, da omenimo na besed o tem važnem mejniku v 70letni zgodovini Kamnika.

Proti koncu srednjega veka je bil Kamnik za Ljubljano prvo mesto na Kranjskem. Obrt in trgovina sta ga povzdignili in meščani so živeli v blaginji, da so jim zavidali celo plemiči po sosednjih gradovih. V deželnem zboru kranjskem, ki je bil v rokav privilegijanih stanov, je imel poleg Ljubljane samo Kamnik svoje zastopnike. V 16. in 17. stoletju pa so mesto zaradi razne nesreče, da je popolnoma obubošalo in propadlo. Iz zapuščenosti se je pri-

Kamniški župan g. Kratnar

čelo dvigati šele proti koncu preteklega stoletja, zlasti pa po letu 1879, ko je prišel zidati njegovo usodo energični in agilni župan dr. Maksimilijan Samec. Po rodu je bil iz Vojnika na Štajerskem in se je leta 1877 naselil kot zdravnik v Kamniku. Zaradi njegovih izrednih zmožnosti in delavnosti v kamniškem javnem življenju je bil že dve leti po prihodu v Kamnik izvoljen za župana, ter nadaljnjih dve leti pa za načelnika meščanske korporacije. Z veliko vpeno se je zavzel za povzdignje in napredek Kamnika, ki je v onem času nudi žalostno sliko zapuščenega in zanemarjenega provincijalnega mesta. Konservativne meščane, ki so se bali vsakih stroškov, je znal prepričati, da brez žrtve ni napredka.

Glavna zapreka razvoju mesta je bil zloglasni klanec med trgom in šotno, ki je bil tako strm, da so morali s pripravi večje vozove po strmini. Dr. Samec je v letu 1882 znižal klanec na dosegljivo višino in s sporedno s tem izvedel ureditev in kanalizacijo mesta, zlasti pa glavnega trga. Ob klanec je morala občina odkupiti in podreti par hiš, kar je pač znatno povzročilo stroške. Prejšnji del meščanstva je zato nasprotoval težnjam svojega župana in že tedaj je nastal znameniti občinski splošni: župan nam bo napravil celo mesto. Dr. Samec je započela dela pri klanecu brez ozira na to nadaljeval in je zabavljivo odpravil z besedami: »Či mi vi ne boste hvaležni, mi bo pa vsaj živina.« Ko je bilo delo dokončano, so meščani uvideli njegove koristi in ugodne posledice in so hvaležni svojemu županu imenovali predor čez klanec »Samecove predore«.

V istem letu kot predor je bilo na Glavnem trgu dokončano tudi ponosno šolsko poslopje, ki je še danes najlepša in največja stavba v mestu. Do tega leta Kamnik ni imel svojega šolskega poslopja in ves pouk so vzdrževali frančiškani v svojem samostanu. Šele 8. novembra 1882, ko je bilo otvoreno novo šolsko poslopje, so pričeli poučevati posvetni učitelji.

Nič čudnega ni, da je v tem letu, ko se je v Kamniku toliko delalo in obnavljalo, tudi kamniško društveno in kulturno življenje dobilo mogočen razmah. Čitalnica je pričela s podojemo vno svoje delo na narodno-vzgojemno polju, njeni pevci pa so se združili v prvo slovensko pevsko društvo »Lirica«. Ustanovilo se je tudi gasilno društvo in pripravila ustanovitev godbe, ki je pričela prihodnje leto z delovanjem. In vsem tem društvom je bil dr. Samec ustanovitelj, svetovalec, odbornik ali član. Bil je literarno zelo nabožan in je napisal za Slovensko Matico več črtic in razprav iz prirodoslovne in zdravniške stroke, ko pa je bil izvoljen leta 1893 za deželnega poslanca, je pridno pisal zanimive članke v vse slovenske liste, največ pa v »Slovenski Narod«.

Delo, ki ga je pričel dr. Samec, so kamničani v naslednjem desetletju pod županovanjem Frana Fišerja in Jožeta Močnika nadaljevali. Prvi je zgradil vodovod, drugi

pa nov most čez Bistrico in se potegoval za to, dobi mesto električno razsvetljavo. Ko je bila leta 1891 zgrajena kamniška železnica in otvoreno Prašnikarjevo zdravilišče, se je Kamnik pričel z velikim uspehom uveljavljati kot letovišče. Kamnik ni bil nič manj znan in slaven kot Bled, saj so splošno rekli: Veldes und Stein — sind die Perlen von Krain. Na kamniško mladino, ki je študirala v Ljubljani, je imel napredek v rodnem mestu močan vpliv, ki ji je vili ponos in željo po udeleževanju in uveljavljanju. Ta doba nam je dala Ogrinca, Benkoviča in največjega kamniškega pesnika in dramatika — Antona Medveda. Učitelj Ljudevit Stiasny je takrat spisal in izdal izčrpen in priznanja vredno delo o zgodovini mesta Kamnika.

Ves ta napredek ima svojo izhodno točko v letu 1882, v katerem je postal Kamnik tudi ena naših najzavednejših narodnih trdnjav. V desetih letih napredka je mesto dobilo popolnoma drugačno lice. Njegovi razumni župani in poštrovani meščani so napravili ogromno delo, čigar sadove je uživala vsa naslednja generacija. Uživala je sadove v zadovoljstvu in ni pomislila, da se kolo časa vrta in da bodočnost mesta zahteva novega dela. Medtem ko so druga mesta v stremeljenju po napredku dohitela in kmalu tudi prekosila Kamnik, je ta ostal 25 let tega stoletja na skori mrtvi točki. Dvakrat so kamničani odločili ponudbo, da bi se tu osnovala gimnazija in se niso pobrigali niti za to, da bi dobili meščansko šolo. Vse to pa samo iz bojazni, da ne bi bilo treba za to kaj žrtvovati. Ta konservativnost je bil zločin, ki se je že neštokrat masčeval in se še sedaj masčeval nad meščani.

Meščanski otroci, ki so ostali doma in niso šli v gimnazijo, so se morali zadovoljiti s 4-razredno osnovno šolsko izobrazbo in se potem poprijeli obrti ali pa se zatečli v tovarno. Pomanjkanje meščanske inteligence, ki bi zasedla razna mesta v uradih in druge lažje službe, se je poznalo zlasti pri delu v občini, pri korporaciji in v društvi. Konservativnost našega meščanstva, s katero se je do skrajnosti upiral vsaki novi napravi in se odtevala javnemu delu, je bila še zadnjih 10 let glavna ovira vsakemu napredku.

V prvi četrtini tega stoletja Kamnik tudi na zunanji ni pokazal nobenega napredka. Do konca vojne se je v Kamniku gradilo toliko kot nič, število poslopj pa se je menda celo zmanjšalo. Leta 1883 je šela občina 2268 prebivalcev, danes, ko se je zgradilo okrog 50 novih hiš, povečalo število industrijskih obratov, uradov itd., pa jih ima 2543. V 40 letih se torej občina ni prav nič povečala.

Se po vojni, ko nismo živeli ravno v slabih prilikah, je bilo v Kamniku težko kaj začeti. Ko je župan dr. Karba pričel z nekaterimi prepotrebni deli in ureditvijo mesta in je dal napraviti tudi trotoar do kolodvora, smo slišali iste besede kot pred 50 leti: dolg bo napravil na občino, da se bo gospoda lahko sprehajala na kolodvor. Še večji vik in krik pa je nastal, ko je pod županom Kratnarjem pričela občina graditi kopališče. Sedaj menda ni nikogar več, ki bi bil napredku nasproten, škoda je le, da je nastopila tako slaba gospodarska konjunktura, ki otežkoča amortizacijo zgrajenih in gradbo novih naprav.

Danes je v Kamniku ista volja za delo in stremeljenje po napredku kot pred 50 leti. V zadnjih treh letih je pričelo mesto dobivati povsem drugačno lice. Pred kolodvorom proti Duplici raste novo predmestje hiš in vil, ob Nevilji je nastal športni prostor s kopališčem in teniščem, Graben se regulira in širi. Iz pozabljenja vstaja novi letoviški in športni Kamnik, kateremu stoji na čelu agilni, za napredek mesta vneti župan Fran Kratnar.

Iz Kamnika

— Občni zbor krajevnega društva Rdečega križa bo jutri, v nedeljo dopoldne ob 10. uri v mestni posvetovalnici s občinskimi dnevnim redom. Člani so vabljani k udeležbi.

— Društveno življenje, ki je v januarju popolnoma počivalo, se bo v predpustu tako razmahnilo, da bodo obiskovalci privedli komaj prišli do sape. Zasedeni so že vsi termini za razne prireditve in zabave v brezskrbnem predpustu. Za nedeljo, 12. t. m. nam pripravila Rdeči križ v Čitalnici akademijo, ki bo, sodeč po sporedu, prav zanimiva in vredna, da si jo ogledamo. Za soboto, 11. t. m., pa je napovedan prvi gasilski ples v Kamniku. Tudi naša gledališka odra, tako v Čitalnici kot v Kamniškem domu, nam pripravljata za konec meseca po eno veseligrlo, kino »Kamnik« pa si je zagotovil celo vrsto krasnih filmov. Najbolj med njimi bo veličastni film slavnega Charlia Chaplina »Luči velomest«, ki je žel po vsem svetu veliko priznanje. To je tudi obenem prvi film priljubljenega svetovnega komika, ki bo predvajal v Kamniku. Prva vzporeditev bo že danes zvečer.

Z Jesenic

— Mladinske tekme v smučskih skokih je priredil v nedeljo aglini SK »Bratstvo« na mladinski skakalnici v Kurjivasi. To skakalnico, ki omogoča skoke do 20 m, so si jeseni zgradili nekateri od 7 do 14letni dočki iz Kurjevsi sami in sicer tako dobro, da bi človek ne mogel verjeti, da so to napravili otroci in to brez vsakih sredstev. V nedeljo popoldne pa so imeli svoj veliki praznik, ko so oficijelno otvorili svojo skakalnico. Brez vsake agitacije in reklame se jih je zbralo zelo mnogo okrog skakalnice, med njimi tudi precej njihovih mamic, ki so nekatere s strahom, druge zopet s ponosom zrla na svoje pogumne malčke. K tekmi v skokih se je prijavilo 15 dečkov starih od 7 do 13 let. Najdaljši skok dneva je bil izven konkurence 15 m v konkurenci pa 12,50. Sneg je bil zelo slab, radi česar so bili daljši skoki nemogoči. Rezultati tekmovalj so sledeči: I. Zenovec L. 111 tgč, II. Razinger Tone 109, III. Pogačnik D. 97, IV. Razinger Alojzij 93, V. Petič 86, VI. Pristov Dušan 85 točk. Tekme sta vodila gg. Ručigaj Tone in Drago Cerar, ki sta povabila mlade junake na čaj in ji pričelala rezultate smučskih skokov.

— Ustanovitev novega šahovskega odseka. Na Jesenicah in v okolici se opaža v zadnjem času zelo veliko zanimanje za šahovsko igro. Jeseniški šahisti so v minulih mesecih organizirali že več šahovskih simulant pri katerih so nastopali mladi šahovski mojstri iz Ljubljane in Litije proti številnim domačim šahistom. Minule dni pa se je vršil v Sokolskem domu ustanovni sestanek sok. šahovskega odseka, katerega se je udeležilo lepo število prijateljev te lepe kraljevske igre. Zboru je predsedoval starešina Sokola brat dr. Obersnel, kateri je v lepih besedah očrtal pomen in zgodovino šaha. Izvolil se je odbor, ki si je nadel obširen program, predvsem pa da pritegne mladino v svoj šahovski krog. Odbor je sestavljen takole: Predsednik Ivan Zen, tajnik in blagajnik Zupan Cvetko, odbornika pa Klavara Franjo in Brelih Ivan. Dne 1. februarja pa se je pričelo igrati za turnir v katerega se je prijavilo 20 članov. Šahovski odsk bo prirejal predavanja, simulantke in druge zanimive šahovske prireditve. Redne šahovske vaje so vsako sredo od 19. do 22. Novi člani dobro došli.

— Pred otvoritvijo druge lekarne na Jesenicah. Mr. phr. g. Jože Zabkar odpravi v kratkem svoj lekarno v bivši trgovini g. Franceta Bavca nasproti hotela »Triglav« na Jesenicah. V tem lokalu bo imel lekarno toliko časa, dokler si ne zgradi svoje hiše, ki si jo namerava tekem leta zgraditi med hotelom Paar in dr. Kogejovo vilo.

— Prebivalci spodnjeje dela Jesenic apelirajo na mestno županstvo, da bi napravilo kanalizacijo ob Cankarjevi cesti, ki bi bila že zdavnaj potrebna, kajti ob Delavškega doma pa do Pretmarjeve hiše se z odpadnega obcestnega kanala včasih širi tak smrad, da ga ljudje ob cestah težko prenašajo.

Iz Trebnjega

— Prijavite pse. Pod tem naslovom smo včeraj med drugim objavili tudi stroškovnik občine za končaja ob priliki pasjega kontumaca in je tiskarski škrat znesek Din 860, znižal na Din 86, kar s tem popravljamo.

— Tuji v januarju. Po statističnih podatkih je Trebnje obiskalo v januarju 20 tujcev med temi 7 poslovno, ostali so bili izletniki — smučarji.

— Kamen v glavo. Ko se je na praznik po popoldanskem cerkvenem opravilu zbirala šolska mladina pri »Domu«, je med isto nastalo običajno zimsko kepanje. Dve stranki sta si stali nasproti — mladina šole Nemška vas na eni, na drugi strani, pa šolarji iz trebnjske šole. Ta in oni je prejel od nasprotnika kepo snega v glavo in obraz. Boj je bil erdit. H koncu so se fantiči pričeli obdelavati s pestmi, kmalu pa je pričelo frčati naneslo kep — kamenje. Pri tem je neki šolarček vrgel kamen s tako silo v glavo svojemu sošolcu, da mu je prizadelo veliko rano. Ranjeni deček se je od bolečine zgrudil. Kri ga je obilila, po obrazu, obliki in periku, da je bil pogled strašen. Mimoidoč so ga spravili k zdravniku dr. Dereaniju, ki je ugotovil precejšnjo poškodbo lobanje. Ranjeni deček, ki je ostal v domači oskrbi, je iz Lukovke, ki spada pod šolo v Nemško vas, bojevit deček s kamenjem pa je iz Račjeje sode, ki spada pod šolo v Trebnjem. Zadoje besedo bo izreklo še učitelstvo in pa starši, ki bodo objestno mladež kaznovali, kakor to zasluži.

Previden tat.

— Kaj pa neprestano pogleduješ na občanik?

— Paziti moram, da kdo ne ukrade kožuha tistega gospoda tam pri sosedni mizi.

Kriza naše hotelske industrije

Kaj je krivo, da je zašlo naše hotelirstvo v tako težak položaj

Ljubljana, 4. januarja.

Naša država, polna zanimivosti, naravnih lepot, zdravilnih toplic in idiličnih letovišč, je že takoj v prvem povojnem času stopila v vrsto najbolj obiskanih turističnih držav. Za časa svetovne vojne precej zapuščen naša podjetja hotelske stroke so v forsiranem tempu popravljala svoje zgradbe in zidala nove. Zlasti v Sloveniji, Hrvaškem Primorju in Dalmaciji, hoteli so rasti drug za drugim in tako so bili postavljeni temelji novi pridobitveni panogi, hotelski industriji.

Država je uvidela ogromno vrednost tujkega prometa in je istega vsestransko podprla preko turističnega oddelka svojega trgovinskega ministristva. Zakon o davčnih in taksih olajšavah za hotelsko stroko od 13. julija 1930 leta je gradbeno živahnost še povečal. Četudi je bil nadvse potreben in upravičen, je pa vendar v mnogih ozirih kriv današnjemu izrednemu težkemu položaju našega hotelirstva, ker je predvsem privilegiral velike hotele. Po odredbah prvih paragrafov tega zakona so zmanjšane davčne pristojbine novozidanih hotelov za razdobje 1931 do 1935 za 40%, od 1935 do 1940 za 30%, a od 1940 do 1944 za 20%. Ta davčna olajšava pa je obično ugodnejša pri hotelih, ki so zahtevali večje investicije. Tako se pri hotelih, katerih vrednost je med pol do dva milijona, olajšava v prvem razdobju dviga na 60%, v drugem na 50% in v tretjem na 40%. Še večjim hotelom so dovoljene še večje olajšave, tako da se procent olajšave pri hotelih, vrednih od dva do pet milijonov, v posameznih razdobjih dvigne celo na 70, 60 in 50%. Dojem se pri hotelih, katerih investicije so v celoti preko 5 milijonov, dviga v vsakem razdobju še za 5%.

Te, sicer dobromišljene odredbe zakona, pa so vplivale na splošni položaj, kot rečeno, v mnogih ozirih negativno. Vsak hotelski podjetnik je želel doseči višek olajšave in je gradil kar največja mogoča poslopja, pa tako prekoračil svojo slabo denarno moč in bil prisiljen zatekati se h kreditu. Državna hipotekarna banka ni pokazala baš posebne zanimanja za hotelstvo, pa so bili podjetniki prisiljeni obračati se na privatne banke in privatnike za potrebna posojila.

Šiška in njene znamenitosti

V šišenski cerkvi, ki je že zelo stara, se suši čez zimo perilo

Ljubljana, 4. februarja.

S tem se ni povedano vse, če rečemo, da tudi Šiška napreduje. Kdo pa dandanes ne napreduje? Vse svet napreduje in vzhidu je, zato tudi Šiška ni izjema, čeprav se o nji zelo malo govori in piše. Sicer pa Šiška ni več niti Šiška, temveč Ljubljana VII, tako je napredovala. Nikar se ne ustrašite, da bomo govorili o samem, golem šišenskem napredku! Vemo, da dovolj premerite njen napredek zlasti ob nedeljah v šišenskih dalmatinskih gostinah. Vemo pa tudi, da so v Šiški poleg dalmatincev naravnost znamenita šišenska dekleta, a moramo obžalovati, da nimamo pri rokah nobene tako okusne zgodbe in da sploh ne gre za dekleta, čeprav ne sme nihče reči, da so tudi lepa dekleta znak napredka.

Kadar govorimo o naših mestnih delih, gre predvsem za blato, zlasti pri Bežigradu. Šiškarji pa blato prezirajo, zato jim ne pride niti na misel, da bi se pečali s takšno nesnago. In tudi, kaj jim briga blato, ko imajo vendar tramvaj? Če bi ne bilo blata, bi bil tramvaj vendar nepotreben; nad blatom se naj torej pritožujejo le Trnovčani in druge nesrečne reve, ki ne vedo, da je blato potrebno zaradi rentabilnosti tramvaja.

Kot vidite, hočemo predvsem propagirati Šiško kot izredno privlačno tujkoprometni kraj. Samo pomislite, da ima Šiška poleg nešteti dalmatinskih gostin tudi hotel pod šišenskim vrhom, da ima tramvaj, kot smo rekli, da ne pogreša blata in da se lahko v nji razvijajo tudi najlepše vse zimske sportne panoge — seveda, ko je dovolj mrzlo in vsaj nekoliko več snega kot blata. Naše smučarstvo, ki se je razvijalo ter razcvetelo med tivolskimi smrekami, je imelo v Šiški glavno postojanko. Zdej je seveda vse splavalo po brozi, a šiškarji imajo še druge aljke, na katere lahko obesimo tujski promet.

V središču mesta se ponasamo z nešteti znamenitostmi; nekatere izmed njih si ogledujemo pod strokovnim vodstvom. Na dolgo in široko jih precejenjemo ter namigujemo na nje tujcem. Tudi Ljubljano smo prišli med znamenitosti, žal, smo pa pozabili omeniti v vodičih, da je znamenit kanal iz rimskih časov. Vse to je lepo in prav, toda zakaj zapostavljamo tako šiško, da smo povsem prezrili njene znamenitosti, ki tudi niso od muh? Vsaj kakšen skromen prospekt bi izdali o šišenskih znamenitostih, dobra bi bila tudi slika žične železnice, ki bo v nedogledni bodočnosti prometno sredstvo za šišenski vrh, ko se bodo nanj vozili Angličje.

Največje znamenitosti v Šiški so pa nedvomno stare zgradbe. Menda ni treba še posebej opozarjati na staro cerkev, ki je v Ljubljani v posebnih časih zaradi komarjeve nedelje. Opis njenega sloga drage volje prepuščamo strokovnjakom, čeprav lahko priskočimo, da cerkev ni zgrajena v gotskem in ne v bizantinskem slogu. Sicer je pa cerkev dovolj znamenita tudi brez sloga. Stara je očitno, ker je že v stadiju znamenitega razpada. Koliko je pa stara, se naj zlažejo raje zgodovinarji. Lahko le rečemo, da je vsaj iz prejšnjega stoletja, ker so na nji vpodobljena prebena srca z letnicami zlatih časov. Turki je pa menda vseeno niso naseljavali, kar je obžalovati v interesu tujkega prometa.

Končno pa moramo še obžalovati, da ima cerkev tak majhna okna in tako visoko, da ne moreš videti njene notranjosti. Četudi imaš angleški vrta. Morda ima kdo ključ od nje, ga smemo upati, da ne bo tujski promet ovirala tudi v tem pogledu nobena zapreka. Sprejiznati se pa moramo tudi z mislijo, da se cerkev sploh ne more

seveda proti zelo visoki obrestni meri, radi katere so skoro vsi naši hoteli visoko prezadolženi.

Za časa ugodne konjunktore so hotelirji sicer zmagovali svoja bremena, pod pritiskom gospodarske depresije od 1930 leta dalje pa so morali kloniti, ker je tujski promet nazadoval. Cene so morali obično zmanjšati, v nekaterih krajih celo za polovico. Tako je zašla naša hotelska industrija v težko krizo, ki kaže izrazito kreditni značaj. Hiperprodukcije hotelov ni, morda še vedno celo nasprotno, le osnovna napaka naše turistične politike je to krizo povzročila, namreč napaka, s katero smo pozabili, da smo država malega kapitala, in da nimamo zadosti finančnih sredstev za gradbo ogromnih objektov in da torej nismo smeli dovoliti favorizacije le večjih zgradb. Poleg tega pa nimamo niti zadostnega števila strokovno izobraženih ljudi, ki bi mogli zadovoljiti vse zahteve modernega hotelirstva.

Vse našteje okoliščine so privedle to mla-do, tako koristno našo gospodarsko panogo v obupen položaj tako, da ji preti resna nevarnost. Skrajni čas je, da merodajni faktorji to vprašanje resno prouče in najdejo povoljen izhod. Država ne sme dovoliti, da bi naša hotelska industrija propadala, kar se mora zgoditi, če bodo sedanje razmere trajale še dalje. Z nazadovanjem hotelirstva bi postal problematičen ves turizem, ki naš državi že danes prinaša blizu ene milijarde dinarjev letno in bi bili s tem zelo okrnjeni materialni interesi države same. Nazadovol bi seveda tudi železniški prevoz potnikov, edini zaslužek pa bi izgubili številni naši kraji, ki žive izključno od turizma.

Ti razlogi so zadostni in zahtevajo neodložno intervencijo države v reševanju tega vprašanja. Važnosti hotelirstva in turizma ni treba še bolj povdarjati, pripomnimo pa lahko, da je s turizmom tesno zvezan nevidni izvoz raznih spominov, narodnih izdelkov itd. v letni vrednosti gotovo več stotih milijonov, z izgubo turizma, ki bi morala nastopiti, ako se bodo kritični časi v hotelski industriji še dalje stopnjevali, bi izgubila država sama mnogo pridobitvenih virov, enako pa tudi posamezni kraji države, kateri bi zaradi tega isti padli v breme.

R-y.

Radioprogram

Nedelja, 5. februarja.

7.30: Sadržarstvo (ing. Lukman); 8: Navesti za kmetovalce; 8.15: Gimnastika (M. Dobovšek); 8.45: Poročila; 9: Versko predavanje; 9.30: Prenos cerkvene glasbe iz frančiškanske cerkve; 10: Elektrotehnika (dr. Vidmar); 10.30: Zabavni kotichek (Bitežnik); 11: Drmota poje narodne, spremljavo improvizira dr. švara; 12: Čas, poročila, plošče; 15: Šumarstvo (ing. Novak); 15.30: Gdč. Dragica Sok poje slovenske narodne s spremljevanjem salonskega kvinteta; 16.30: Ljudska igra: »Če pismošona prepozno pride« (Perko), izvirna radijska šala, igra Ljudski oder; 17: Plesno glasba izjavja Odeon Jazz; 20: Samospevi ge. Schieck-Köng; 20.30: Ronny-jazz s sodelovanjem pevškega kvarteta; 22: Čas in poročila; 22.15: Salonski kvintet; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Ponedeljek, 6. februarja.

12.15: Plošče; 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče, borza; 17.30: Salonski kvintet; 18.30: Esperanto (Kozlevčar); 19: Srbohrvaščina (dr. Rupel); 19.30: Zdravstvena ura; 20: Prenos opere iz Beograda; 22.30: Čas, poročila, napoved programa

Torek, 7. februarja.

11.15: Soliska ura: Nikola Tesla (dr. Cermelj); 12.15: Radio kvartet; 12.45: Dnevne vesti; 13: aČs, Radio kvartet, borza; 17.30: Salonski kvintet; 18.30: Nemaščina (dr. Grafenauer); 19: Dubrovnik II. (dr. Andrejka); 19.30: Potovanje v zadnjo Indijo (ing. Lupaša); 20: Prenos iz Zagreba; 22: Čas, poročila; 22.15: Salonski kvintet; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Sreda, 8. februarja.

12.15: Plošče; 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, plošče, borza; 17: Reportaža iz novootvorne trgovine »Radio Ljubljana« na Miklošičevi cesti 7; 17.30: Otroški kotichek (Manca Komanova); 18: Angleška glasba (plošče); 18.30: Otroške pesmi; 19: Ruščina (dr. Preobraženski); 19.30: Potovanje v zadnjo Indijo (inž. Lupaša); 20: Parmov večer, prenos iz Uniona; 21.15: Prenos iz kavarne »Zvezda«; 22.15: Čas, poročila, napoved programa za naslednji dan.

Četrtek, 9. februarja.

12.15: Radio kvartet; 12.45: Dnevne vesti; 13: Čas, Radio kvartet, borza; 17.30: Salonski kvintet; 18.30: Italijanščina (dr. Leben); 19: Staranje in pomlajevanje človeka (prof. Pengov); 19.30: Pogovor s poslušalci (prof. Kuret); 20: Prenos opere iz Ljubljane; 22.30: Čas, poročila, plošče; 23: Napoved programa za naslednji dan.

Ves svet se izpreminja v norišnico

Tako trdi kanadski zdravnik dr. Desloges, ki svojo trditev tudi utemeljuje

Ves svet je duševno bolan, tako je izjavil nedavno predsednik odbora za duševno higijeno v Quebecu, dr. Desloges. Že leta 1923 je presenetil dr. Desloges svet s svojim prorokovanjem, da bo v 25 letih ves svet ponorel. Zdaj je pa nekoliko izpremenil svoje naziranje in pravi, da četrt stoletja niti ne bo treba, temveč da se človeštvo že sedaj bliža svojemu kritičnemu razvoju in da je celo doba duševne propalosti človeštva že nastopila.

Grozeče gmotno in politično propadanje civiliziranega sveta, pravi pesimistični kanadski zdravnik, je posledica duševne, moralne in socialne manjvrednosti človeštva. Število duševno bolnih stalno narašča, umobolnice se od leta do leta bolj polnijo. Toda v umobolnicah zaprti duševno bolni tvorijo le del duševno bolnih, kajti večina je zunaj, a v umobolnice pridejo navadno le oni, ki so nevarni okolici ali pa ki jim je bolezen že močno napredovala. Celi narodi so na poti k blaznosti. Mi psihijatri poznamo tip duševno bolnih, ki se mučijo s neznatnimi resničnimi ali pa samo namišljenimi krizami in težavami, a ta proces se sčasoma razvije tako, da nastane iz tega najnevarnejša duševna bolezen, ko si človek domišlja, da ga vse preganja in sovraži. To duševno bolezen dobivajo vsi narodi, vsi si domišljajo, da jih preganjajo in da se morajo braniti preganjancev, nazadnje pa postanejo sami preganjanci in se krčevito branijo socialnega reda, slonečega na pametnih načelih. Višji sloji človeštva so mnogo bolj podvrženi tej duševni bolezni, kakor nižji, najbolj pa vladajoči razredi. Bogataši in oni, ki imajo oblast v rokah, žive neprestano v fiksnih idejah, da jim streže nekdo po življenju, da preži smrt na nje pri vsakem koraku.

Vprašati se pa moramo, kje prav za prav tiči vzrok, da je zavladala na svetu taka zmeda, da bi človek res kmalu verjel, da postane v doglednem času zemlja ena sama velika norišnica. Kanadski zdravnik meni, da je glavni vzrok v tem, da sta človekovo telo in

duša že preveč izčrpana od dela, da sta se obrabila, da je živčni sistem že do skrajnosti izčrpan, vsemu temu se pa pridružuje še vedno bolj komplicirano življenje. Nagel življenjski tempo in vedno prizadevanje po še hitrejšem tempu je tudi že bolezenski pojav. Materijalni tempo je dosegel že tako hitrost, da človek nikjer ne najde miru, da izgublja ravnovesje, ker mora napenjati vse sile, da ne zaostane za blaznim tempom modernega življenja. Zdaj lahko prenesemo svoje misli s pomočjo telefona ali brezžične telegrafije v nekaj sekundah iz Montreala v Melbourn. V starih časih bi rabila misel ali beseda za to pot več mesecev. Če recimo z največjim naporom pojasnimo to ali ono zagonetko, nam to praktično ne more več služiti, ker je ta čas veda že zopet napredovala, naše novo naziranje je postalo brezpredmetno, stojimo že zopet pred novimi problemi in zagonetkami.

Drug primer. Učenjak napiše nekaj opazk o novi, splošno še neznan teoriji, ki jo poznajo le strokovni krogi. Takoj se vrže na njo ves svet in jo skuša bodisi ovreči ali pa izpopolniti. Ni torej čuda, da se ljudje duševno tako hitro izživljajo in krhajo, in sicer ne samo pojedinci, temveč tudi cele skupine, ki si prizadevajo dohiteti nagel tempo modernega življenja.

Edino zdravilno sredstvo proti vedno očitnejši manjvrednosti človeštva ali živčnemu propadanju je povratek k enostavnemu, mirnemu mišljenju, k enostavnemu življenju, k počasnejšemu tempu v vsem našem nehanju. Edino ta pot vodi k zopetnemu ozdravljenju človeštva.

Misli kanadskega zdravnika niso ameriške, temveč zelo trezne, čeprav se nam menda ni treba bati, da bomo imeli čez 25 let na svetu splošno norišnico. Bistvo splošne zmede, ki je zajela sodobnega človeka, je dr. Desloges dobro zadel, le da je kot znanstvenik čisto prezrl socialni moment, ki igra pri tem odločilno vlogo.

Daladier

novi francoski ministrski predsednik, vodja zadnjih socialistov, ki mu pa na tem važnem mestu ne obetajo dolgo življenje.

Ljudje po naravi ljudožrci?

Bilo bi napačno misliti, da so ljudožrci izumrli. Znan je nedavni primer nemškega inspektorja Bauma, ki ga je na Novi Guineji v spremstvu 18 domačinov napadlo in požrlo ljudožrsko plemo Kuka-Kuka, z njim vred so pa divjaki pohrustali tudi 12 domačinov. Pilot, ki se je moral spustiti v tistem kraju na tla in je šel iskati v bližnji naselbini hrane, je komaj ušel enaki usodi. Podobni primeri so se pripetili tudi v Belgijem Kongu. Baum je bil zelo krepak in ljudožrce je najbrž mikalo praznovanje, da postanejo tudi sami zelo močni, če ga požoro.

Znani so tudi primeri mornarjev, ki so zablodili in začeli pobijati drug drugega v strahu pred smrtjo od lakote. Pred leti so prodajali v nekaterih kitajskih pokrajinah, kjer je vladala silna lakota, na poseben način pripravljeno jed iz mesa ukradenih otrok. Na Kitajskem je itak razširjeno praznovanje, da postane pogumen in krepak, kdor poje srce usmrčenega tolovaja. Srce si pa navadno izgovore krvnik in njegovi pomočniki, ki ustrezajo gledalcem s tem, da jim prodajajo v tolovajevo kri namočene kose kruha. Pa tudi v Angliji so imeli ob koncu vladanja Stuartovcev primere ljudožrstva. Neki Sawny Bean se je naselil blizu Galwayja v podzemni votlini, napadal je ljudi in se hranil s človeškim mesom. Posloval je 20 let in ustanovil je 20 članov broječo družino, ki je živela in se množila strogo ločeno od drugih ljudi ter mu pomagala pri strahotnem načinu prehrane. Končno mu je pa neka žrtev ušla in izdala je gnezdo ljudožrcev oblastem, ki so vse polovile in usmrtila.

Nedavno je bil v Šanghaju aretiran berač, ki je pobijal in jedel otroke. Leta 1911. je neki kitajski revolucionar izjavil, da bo jedel tri dni samo meso ubitih Mandžurcev, kar je tudi storil. Papuanci zahrepeni po človeškem mesu, če se jim ne posreži ujeti divjega maršasa. Ti divjaki pravijo celo človeku »dolgi tursjasec«. Pa tudi predhistorične najdbe, ki je med njimi mnogo lobanj, pričajo, da je bilo ljudožrstvo že v starodavnih časih razširjeno. Zato so nekateri naravo

slovci mnenja, da gre za atavizem in da so ljudje že po naravi ljudožrci.

21 let ga je varala

Da se ločita živa zakonca, ni nič posebnega, pa tudi ločitve zakona po smrti enega zakonca so pogoste. Tako se je pripetilo tudi na Madžarskem, da je neki kmet vložil pri sodišču v Segedinu tožbo z zahtevo, naj razveljavi njegov zakon z ženo, ki je že pred tedni umrla. Zahteval je tudi, naj se odstrani z ženinaga nagrobnega spomenika njegovo ime, ki ga je prepovedal nositi tudi njenima dvema že odraslim otrokoma.

Dozdevno kruto in brezsrčno početje 72 letnega starca, ki je živel celih 22 let v najlepši slogi z ženo in njenima otrokoma, krije v sebi tragedijo razočaranja in zapostavljenega starega panja. Ko je mož pregledoval ženo zapuščino, je namreč našel na velik, s trakom skrbno prevezan sveženj ljubavnih pism. V njih je našel jasen dokaz, da ga je žena celih 21 let neprestano varala, da otroka nista njegova, temveč da ju je imela z ljubčkom. Zato se je odločil za energičen korak in hoče zavreči tudi nedolžna otroka, ki ju je ves čas zakona ljubil kakor svoja. Čudna je ta očetovska ljubezen, ki se lahko izpremeni zaradi krivde drugih v slepo sovraštvo.

Hude zime

Letošnja zima, vsaj prva polovica, je zelo mila, tako da smo že kar pozabili, kakor je nas zeblo leta 1928/29, ko smo imeli nekaj dni pravi sibirski mraz. Zelo hudo zimo so imeli naši predniki leta 1607/8, in sicer od 21. decembra do začetka junija. Višek je dosegla ta strašna zima v januarju in februarju 1608, ko so bile vse evropske reke in jezera zamrznjena skoraj do dna. Celo Španija in Italija sta bili pokriti z debelim snegom in ledom. Po Baltičnem morju in Bodenskem jezeru so se ljudje vozili z vozovi. Mraz je bil tako strupen, da je v sodih zamrzlo vino, če je briznil človek vodo v zrak, so padale nazaj ledene kroglice, sveže molzeno mleko se je izpreminjalo v led, še predno je padlo v goličo.

Zelo huda je bila tudi zima l. 1657/58 in baš strupeni mraz je odločil izid vojne med Švedsko in Dansko. Preliv med obema državama je namreč zamrznil, tako da so lahko potegnili Švedi tudi težke topove na drugo stran in prisilili Dance, da so sklenili z njimi mir. Najdaljša zima, kar jih pozna srednja Evropa, je trajala od 24. oktobra 1739 do 13. junija 1740, torej celih 7 in pol mesecev. Ves ta čas je pokrivala večina Evrope debela snežna odeja, vsa jezera in reke so bile zamrznjene. Na Temzi v Angliji so se vršili sejmi in ljudje so pekli cele vole brez strahu, da bi se led pod njimi stopil. Posledica strašne zime je bila velika beda in lakota.

Leta 1794/95 je bila tako huda zima, da je zabeležila zgodovina paradoksn pojav, kako je konjenica napadla in premagala vojno brodoge. To se je zgodilo med francosko-holandsko vojno. Holandska, ki so ji kanali naravne utrdbe, je bila na suhem zavarovana napram morju z močnim vojnim bro-

dovjem. Brodoge je pa v Texelu zamrznilo. Francoski armadi morje ni bilo več ovira in tako je navadila francoska konjenica na sovražno vojno brodoge

Bodoča ameriška ministra

Zgoraj Cordell Hull, ki zavzame v Rooseveltovi vladi mesto državnega tajnika, spodaj Carter Glass, ki je določen za finančnega ministra.

Radio za vse

Slavni izumitelj Marconi je zelo plah in si pred javnost ne upa stopiti. Zato mu je najljubši laboratorij na jahti »Electra«, kamor nihče ne more in kjer se lahko nemoteno posveča svojemu delu. Zadnja leta se Marconi sistematično peča s proučevanjem brezžične telegrafije na kratke elektrone valove. Te dni je sprejel na svoji jahti dopisnika amsterdamskega lista »Telegraf«, kar priča, da je dosegel nov uspeh. Ki vest o njem je lahko pride v javnost. Sistem Mikro radio, ki ga sedaj proučuje Marconi in ki potrebuje samo še nekaj nebitnih izpopolnitev, bo epohalen izum. Marconi hoče izumiti praktični radio-aparat za pošiljanje brzobjav na kratke valove tako, da bi lahko vsak človek telefoniral kamorkoli in sam sprejemal brezžične brzobjave. Na genijalen način se pri tem prepriča, da bi mogel vest prestreči kdo drugi kakor adresat.

Kratki valovi imajo to veliko prednost, da nobena fizična ovira, niti vremenske nepravilnosti ne morejo neugodno vplivati na nje. Brezžična telegrafija na kratke valove po Marconijevem sistemu bo baje tako splošno koristna in važna, da državam ne bo preostajalo drugega, nego odreči se monopolu na telefon in brzobjav, seveda pa tudi dobičku, ki ga ima od obeh. Dve praktični napravi za brezžično telegrafijo na kratke valove že funkcionirata. Gre za stalno zvezo med Vatikanom in papeževu poletno rezidenco Castelgandolfo na razdalji 20 km. Druga taka brezžična zveza na 160 angleških milj je v Campagni. Tu se rabijo elektroni valovi v dolžini 57 cm. Obe radiopostaji delujeta brezhibno.

Turki ostanejo pri kavi

Tudi v naši gospodarski zmedeni dobi bi bil paradoks, če bi naš Turčija prepovedala uvoz in prodajo kave. Na vsem svetu znana turška kava namreč ne raste v Turčiji in ker se mora tudi Turčija boriti z deviznimi težavami, je bila velika nevarnost, da bo kava prepovedana. V mnogih krajih Turčije so bili storjeni že poskusi odstraniti to narodno pijačo. Najrazličnejša nadomestila so ponujali Turkom, tako žitno kavo in razne sirupe, ki bi imeli vsaj tipično orijentalno pijačo. Kriza kave je bila odstranjena po sporazumu z Brazilijo. Turčija ne bo v bodoče plačevala uvožene kave z devizami, temveč bo dajala Braziliji svoje izdelke in pridelke v odgovarjajoči vrednosti. Tako bodo Turki v bodoče plačevali svojo strast do kave s preprogami, olivnim oljem, figami in grozdjem.

Obetajo se nam električne novine

Američani so izumili napravo, ki bo izpodrinila strojne stavce in novinarje

Velika ameriška novinska podjetja posvečajo zadnje čase vedno večjo pozornost tako zvani fotoelektrični celici, ki bo igrala pomembno vlogo v novinarstvu bližnje bodočnosti. V tiskarnah velikih listov bo bedelo in delalo električno oko. Že zdaj rabijo moderne ameriške tiskarne fotoelektrične celice za štetje izvodov in za opravljanje nekaterih ekspedicijskih poslov. V Ameriki v ekspeditivnih novinskih podjetjih ni treba paziti, da meščenkam in nameščencem paziti, da pride vsak izvod lista v roke pravemu naročniku; to delo opravijo kar posebni avtomati. Nedavno so pa izumili v Ameriki še poseben stroj, ki stavi sam neposredno z rokopisa tako, da odpade tudi strojni stavec. Električno oko izdeluje tudi kličje, in sicer mnogo hitreje, nego jih opremljajo zdaj ljudje.

Novi izum ima pa še več presenetljivih lastnosti. Najboljši kličje lahko napravi v petih minutah tudi človek, ki ni v tem niti najmanj izurjen. Pa ne samo to, ameriški izum omogoča izgotoviti kličje istočasno na večih krajih po eni in isti fotografiji. V Ameriki delajo zdaj s polno paro na izpopolnitvi sistema pošiljanja poedinih izvodov lista. Električno oko in z njim spojena posebna naprava bosta avtomatično razporejali poedine izvode lista po državah, mestih, ulicah in hišnih številkah. Avtomatično se določi že v ekspeditu tudi smer pošte tako, da poštnemu uradniku sploh ni treba pogledati na naslov.

Ameriška strokovna revija »Factory and Industrial Management« naštevata primere, ki se bo v njih v bodoče fototolica v novinarstvu uveljavljala. Tu imamo najprej stroj, ki stavi avtomatično z ro-

kopisa brez vsake pomoči strojnega stavca. Kličje se bodo izdelovali z rekordno hitrostjo brez kisline. Avtomatična naprava bo kontrolirala, koliko izvodov je natisnil rotacijski stroj. Rotacijski stroj se bo avtomatično ustavil, če se pretrga rotacijski papir. Med tiskanjem lista bo posebna naprava točno kontrolirala, če je vsak poedini izvod lepo gladko odrezan na vseh treh straneh. Avtomatično se bodo tudi štele bale rotacijskega papirja po tiskarnah in vrole papirja po knjigarnah in določala barva papirja, njegov blesk in prozornost. Končno bo pa služila ta neprecenljiva fototolica kot zaščitno sredstvo pri poedinih delih rotacijskega stroja tako, da bo nevarnost nesreče še mnogo manjša, kakor je že zdaj.

Urednik lista »Electronics« O. Cadwell je v svojem predavanju celo izjavil, da delajo nekateri izumitelji na tako zvani »govoreči knjigi«, ki bo sama na glas čitala dnevne vesti, vstavljala med nje uvodnike in podlistke, poleg tega bo pa skrbela še z raznim drugim čtivom, da se bodo ljudje zabavali in kratkochačili. Bruce Bliven je pa že pred dvema letoma na zborovanju ameriških novinskih podjetnikov v Princetownu proroško izjavil, da ni več daleč čas, ko bodo izhajale v večih ameriških velikih mestih istočasno Narodne novine, ki se bodo stavile in tiskale s pomočjo električne naprave na daljavo in ki bodo prinašale lepe, po radiu neposredno v list prinašane slike. Tu se nehoti vsiljuje vprašanje, kaj bo delal človek, če bo vse to opravljala fototolica. Saj bi morali izginiti celi stanovi, v prvi vrsti staveci in novinarji, ki opravljajo zdaj vse to, kar hočejo Američani naprti posebnim strojem.

Največji top

Francija je dosegla v tehničnem svetu nov rekord, ki pa žal ni namenjen povzdigi blagostanja in sreči človeštva, temveč uničevanju. Znana orožarna Schneider-Creusot je izdelala top, ki daleč prekaša doslej največji top na svetu, znano nemško »debelo Bertoc«. Gre za top, ki mu je kalibr 52 cm. Ker se tako ogromen top ne da prevažati z normalnimi prevoznimi sredstvi, so ga morali postaviti na posebno platformo, dolgo nad 30 m in podobno železniškemu vagonu. Platforma tehta 265.000 kg, top sam pa 70.000 kg. Cev je dolga 8,5 m, vsaka granata pa tehta 1400 kg. Top lahko strelja 18 km daleč.

Platforma je narejena tako, da se lahko kljub veliki teži premika po normalnih železniških tračnicah. S tem je novemu topu omogočeno razmeroma hitro prevažanje, kar je velikega pomena za slučaj vojne. Da bi pa orjaškega topa ne videl sovražnik iz letal, ga pokrijejo tako, da dobi obliko nekoliko večjega železniškega vagona.

V Zenevi se pa gospodje pri šampanjcu neprestano pomenkujejo o razorožitvi, o miru govore, v resnici pa vidimo, da se na vso moč pripravljajo na novo klanje. Kdaj bo srečala ljudi pamet, da bodo nehali misliti na to, kako bi se čim izdatneje pobijali in uničevali vsem tako potrebne sadike svojega dela?

Mandžurski ministrski predsednik

Cheng Hsu Hsu, ki je bil nanj izvršen bombni atentat

Pohlep po dedščini

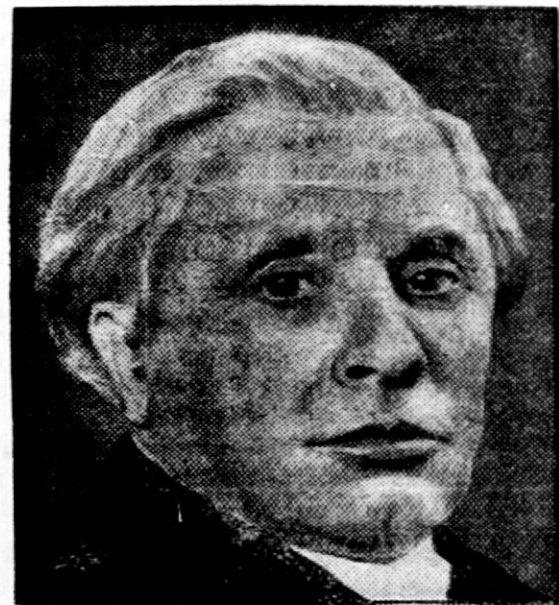
Malokatera kriminalna afeta je dvignila v ameriški javnosti toliko prahu, kakor spor v zadevi zapuščine virginškega milijonarja Hastingsa. Milijonar je živel življenje čudaka, razen svojega 48-letnega nečaka Colliera ni nikogar sprejemal. Collier je nedavno težko obolel, bolezen je sicer premagal, toda zapustila mu je težke sledove, um se mu je deloma omračil, tako da ni bil za nobeno delo več. Stari čudak in duševno bolni nečak sta se pa prav dobro razumela.

Zato ni nikogar presenetilo, da je določil Hastings Colliera za svojega univerzalnega dediča. Milijonar je nedavno umrl in v njegovi vili se je naselil dedič. To pa ni bilo po volji drugim milijonarjevim sorodnikom, zlasti ne drugemu nečaku Fieldu, ki bi bil tudi rad podedoval milijone, pa se je zatekel k svojemu pravnemu zastopniku, da bi oporoko izpodbil. Prvotno je mislil, da bo to zadostovalo, pozneje se mu je pa zdelo ta pot predolga in si je raje izbral drugo, krivo sicer, toda krajšo. Nekega dne so vili v milijonarjevo vilo štirje maskirani možaki, nič hudega skritega Colliera so zvezali, mu

zamašili usta in ga odpeljali. Vse to je videl hišnik, ki pa ni imel poguma, da bi bil priskočil gospodarju na pomoč. Oblasti so sicer takoj uvedle preiskavo, toda brez uspeha. Neki policist je pa slučajno opazil ostanke lope, ki je bila nedavno pogorela. Iz tramovja se je še kadilo. Ko so obzgan tramovje odstranili, so našli pod njim obzgan truplo moškega. V žepih so našli predmete, ki so jih spoznali za Collirove.

Človek bi mislil, da je bil s tem zločin pojasnjen, toda čudno naključje je hotelo, da so v virginškem anatomskega inštitutu istočasno pogrešili truplo, ki je kazalo vse znake pod obzgan tramovjem najdenega trupla. Preiskava je dognala, da so neznanec res prinesel v lopo mrljaka, Colliera so pa neznanca kam odpeljali. Tako se je Field v svojih računih glede dedščine temeljito zmotil. Oblasti so ugotovile, da je on organiziral ubijanje Colliera, mor-da pa tudi umor, kar je potrdil s tem, da je brez sledu izginil.

Paul Boncour

francoski ministrski predsednik, ki je moral pod pritiskom težkih gospodarskih razmer s svojo vlado odstopiti.

Aforizmi o zakonskem življenju

Če mož pretepa ženo, je to surovost, ki ji ni primere, toda žena je bolj nesrečna, če pretepa moža, kot pa, če mož pretepa njo.

Žena je globoko užaljena, če govoriš nespoštljivo o zakonu, a takoj pove, kako se kesa, da se je omožila, kar seveda ne pomeni, da je rekla kaj nespoštljivega o zakonu.

Če boš z ženo predober, bo znala izvrstno izbrati tvojo dobroto, če boš pa ravnal z njo slabo, te bo skušala vse življenje »pripeljati na pravo pot« s tem, da se bo ob vsaki priliki maščevala nad teboj na svoj način.

Nikjer človek ne izgubi prej glave kot v družini, čeprav se družina kaj hitro pomnoži za več glav.

Če žena nima otroka, ravna češče z možem kot z otrokom, če ga pa ima, ravna z možem kot s pesterno.

Če mož predolgo ne umre, se zdi ženi vseeno, da je vdova.

Vdova se najprej potolaži z mislijo, da se bo zopet poročila.

Najbolj nesrečna vdova je tista, ki je prestara za možitev.

Ameriški finančniki proti tehnokraciji

Ker vidijo za novim pokretom nevarnost kolektivizma, so finančni magnati nastopili proti njemu

Tehnokracija, ki smo že zadnjič kratko izpregovorili o nji, vedno bolj zanima ameriško javnost in prehaja počasi tudi na evropska tla. V organizatoričnem pogledu je glava tehnokratov inženjer Howard Scott, bivši glavni inženjer velikega hidroelektričnega podjetja Muscogee Shoals. Njegovi sodelavci so bili inženjerji, kemiki in drugi strokovnjaki, nekateri že z velikim slovesom v znanstvenem svetu. Pokojni rebelantski narodni gospodar Vebler je bil tudi v prvotni skupini tehnokratov. Inženjerski oddelek univerze v Columbiju pod vodstvom prof. Rautenstraucha je nudil tehnokratom zavetišče, kjer so 12 let delali na seznamu energije v Severni Ameriki. Prišli so do zanimivih zaključkov, ki si jih hočemo v naslednjem v glavnih obri- smah ogledati.

Ob koncu preteklega, zlasti pa v tekočem stoletju, je nastal ogromen napredek v vseh produktivnih metodah. Napredek strojne tehnike je tako velik, da je ves naš gospodarski in socialni red zastarel.

in nadalje nemogoč. Mrtva energija in stroj v proizvodnji vedno hitreje izpodirata in nadomestujeta človeško delo. Stevilo v ameriški jekleni industriji zaposlenih je bilo enako l. 1929, kakor leta 1887, je- kla so pa izdelali desetkrat toliko. Čevljar v starem Rimu je moral delati pet in pol dni, da je napravil par čevljev, v starem rimskem cehu je delalo 7200 čevljarjev pet in pol dni, da je napravilo 7200 parov čevljev. Enako število delavcev v moderni tovarni bi pa izdelalo

v 5 in pol dneh 595.000 parov čevljev. Nekaj takih tovarn bi izdelalo v nekaj tednih in običajnem delovnem času več čevljev, nego bi jih raztrgali vsi prebivalci Zedinjenih držav, včevši tudi farmarje, ki so zdaj brez denarja, in brezposelnih, ki so brez čevljev in brez denarja. Za en avtomobil je bilo treba l. 1914 še 1219 delavcev, ki so delali vsak po eno uro, l. 1919 so bili potrebni samo 303 delavci, leta 1929 pa samo 92. V poljedelstvu lahko opravi zdaj en mož v eni uri delo, ki je bilo l. 1840 potrebnih zanj 3000 mož.

Tehnokrati pravijo, da bi lahko zalagali odrasli prebivalci Zedinjenih držav z gmo- tnimi potrebščinami vse prebivalstvo s sti- rurnim delom štiri dni v tednu in živ- ljenjski nivo vseh ljudi bi lahko bil tak, kakršen je zdaj pri ljudeh, ki imajo 20.000 dolarjev letnih prejemkov. Namestu bla- gostanja pa

mečejo stroji ljudi na cesto in širijo bedo.

Ce pojde tako naprej, bo imela Amerika po mnenju tehnokratov l. 1935 že 20 mi- lijonov brezposelnih. Če bi zdaj dosegla proizvodnja obseg iz l. 1929, bi ostalo od dosežanih brezposelnih navzile temu še 7 milijonov delavcev brez dela. Take in po- dobne trditve širijo tehnokrati, ki hočejo postaviti gospodarski red na novo pod- lago.

Kakšna je rešitev tega paradoksa? Teh- nokrati so pogumni in pravijo, da nobena rešitev ni mogoča, dokler bo veljal sedanjí sistem cen, ki prinaša slabo razdelitev kupne moči in kopiči dolgov, a ti davijo vso industrijsko delavnost in trgajo lju- dem od ust, kar jim nudi znanost. Prave- ga blagostanja ne bo.

dokler individualizem ne bo poražen in uveden nov sistem na energijskih cer- tifikatih zasnovane distribucije. Svet mo- ra zavreči stare predstave vrednosti in njenega merjenja ter sprejeti novo me- rilo. Energija je edino pravo merilo člove- škega dela in človeških dobrin. Človeštvo mora priznati oblast tehnokracije, ki spravi v sklad proizvodnjo in potrošnjo, da bo vsem človeškim potrebam zadosteno in v to potrebno delo pravično razdeljeno. Teh- nokrati predlagajo, naj bi se dolar kot merilo vrednosti nadomestilo z enoto ener- gije, ki jo nazivajo erg. V sedanjem svetu in pri zlatem standardu nihče ne ve, ko- liko bo ta ali ona stvar tudi veljala. Sa- mo energija nam nudi trden standard. In- ženjer lahko točno pove, koliko energije dobi iz galona petroleja, noben ekonomist pa ne more točno povedati, koliko bo ve- ljal galon petroleja čez leto dni.

Naša valuta je na celi črti odrekla, dolgovi so se stino pomnožili, stroji so po- stali prokletstvo človeštva, namestu da bi mu bili blagoslov.

Hovrov 500-članski industrijski odbor je prišel v splošnem k enakemu zaključ- ku, samo da ni nastopil s konkretnimi predlogi glede izpremembe sistema. In- ženjer je, da sta eden ali dva gospodarska svetovalec bodočega prezidenta Roosevel- ta močno pod vplivom tehnokratov. Zal so pač praktični predlogi tehnokratov naj- slabša stran njihovega dela. Kar pravijo o učinku strojev, so nam povedali že inteli- gentni socialisti od Marxa do Bernarda Shawa. Tehnokrati so samo temeljiteje obdelali in opremili z ameriškega srca tako dragimi diagrami to, kar je videl vsak.

kdor namenoma ni zatiskal oči.

Od vse akcije tehnokratov je največ vred- na reklama, ki jo je dobila tehnološka brezposelnost hitro in brezplačno, in sicer tako temeljito, da morajo gospodarski strokovnjaki hočeš nočeš razmišljati o tem problemu.

Kako je Amerika reagirala na nauk tehnokracije, pripoveduje zabavno »Editor and Publisher«. Zgodilo se je v Los Ange- losu. Oznodni urednik je opazil da poveča v vzhodnih državah tisk mnogo pozor- nosti tehnokraciji in brž je objavil v svo- jem listu o nji obširen članek, ki ga je bil

spravil skupaj s pomočjo newyorških dnevnikov in tednikov. O tem, kaj je sle- dilo, pripoveduje sam takole: »Še svoj živ- dan nisem doživel kaj takega. Ljudje so si kar brisali oči. Mislili so že vnaprej, da bomo doživeli polom, toda naša prva izda- ja je bila razprodana. Dan za dnem smo nadaljevali, zbirali smo podrobnosti in jih prilagodevali krajevnim potrebam. Zdal govori vse mesto samo o tehnokraciji. Imeli smo že več velikih zborovanj in ljud- skih taborov, šole so uvedle posebne teče- je tehnokracije in tudi obsežni študijski pri- redili predavanja o nji. Priznati moram, da je nam prinesla tehnokracija

prvo pametno razlago gospodarske krize.

Seveda ljudje kar hlatajo po tem. Da- nes se je zbralo v univerzitetnem klubu 57 knjigovodij in kontrolorjev petrolejskih družb in prosili so me, naj jim predavam o tehnokraciji. Človek bi mislil, da jih je ta novost omamila.

Tako je šlo naprej, dokler se ni neka- rim zazdelo, da je zašla vsa stvar že pre- daleč. Lahko bi rekli, da je pokret tehno- kratov prvovrstna propaganda za sociali- zem, če ne že za komunizem, zlasti v Ameriki, kjer mora biti človek z novimi idejami zelo previden, saj zastopuje naj- manjša prevratna misel, pa te vtaknejo pod ključ. Howard Scott je bil poprej v stikih z Independent Workers of the World, ki veljajo v Ameriki za eksponen- ta Moskve. Potem so začeli dvomiti, da bi bil mož sploh inženjer. Proti tem dvomom je nastopil Scott s trditvijo, da so mu vsi izumi deveta briga in da podaja tehnokra- cija samo rezultat, in sicer rezultat inžen- jerskega proučevanja. Ta obramba bi pa najbrž ne bila zadostovalna, da ni bilo za- upanja, ki ga vzbuja že po imenu solidna in konservativna univerza. Končno pa ne

gre za osebo in nazore govornika, temveč za vprašanje, koliko je na njegovih trdit- vah resnice. Konservativna ameriška jav- nost se pa ne more iznebiti vtisa, da je Scott izbral prestiž Columbia univerze in njenega slavnega prezidenta Butlerja za propagandni napad na ameriške svobodne institucije. Tako učinkovita propaganda pa seveda ni bila po volji finančnikom, na- pram katerim je univerza začelo delo, zbiranje podatkov o energiji v Zedinjenih državah, toda to delo dobi novo organiza- cijo in novo ime, ono bo čisto znanstveno. Scottovi zaključki so bili očividno prakti- čno nevarni. Govorilo se je celo, da pri- pravljali Scott agitacijski polet po vsej Ameriki. Na univerzo so prihajale pritož- be, zlasti z borse, da tehnokracija ubija trgovino, da kupujoče občinstvo okleva in da se kažejo tu pa tam celo znaki panike.

V prvem kolu praktične borbe je prišla tehnokracija v konflikt z ameriški finančniki in trgovskimi močnimi. Ti so samo trenili z očesom in energijski certi- fikati tehnokratov so izgubili vso energijo. Če je pa analiza prvotnih tehnokratov pravilna — in to je, pa naj rezultati komu ugajajo ali ne — je to Pirova zmaga. Kje bodo ameriški močniki, če bo v Zedinje- nih državah l. 1935 že 20 milijonov brez- poselnih? In kakšna je njihova pametna razlaga krize, kakšni so njihovi predlogi in nasveti, da jo svet premaga? Celó Hoov- rov odbor, ki se ni lovil za nobeno propa- gando, svari, naj odločujoči močje ne pre- zoro neposredne nevarnosti v nadaljnjem razvoju težke ameriške temne mašine rije, ki se valji po podirajočih se mostovih in cestah.

Združiti naše

sportne sile ali ne?

Kako so utemeljili nasprotniki združitve Ilirije in Pri- morja svoje stališče

Nasprotniki združitve Ilirije in Pri- morja so predčili na izrednem ob- nem zboru SK Ilirije sledečo resolu- cijo:

»Nameravana fuzija s SK »Primorjem« je naša članstvo našla neprimerno in ga skrajno vzemirila. Širše članstvo kakor tudi splošno občinstvo vobče je bilo nam- reči po dnevnem tisku le enostransko infor- mirano. Članstvo si je bilo kimalu na jas- nem, da je klubov odbor v domnevi sportnih in finančnih koristi ter pod pritiskom sploš- ne gospodarske depresije, pod katero na- ravno trpi tudi naš klub, prezrl razne bi- stvene okoliščine in dejstva, ki za ogleden čas absolutno ne dopuščajo združitve SK Ilirije s SK Primorjem.

Čitali in čuli ste argumente, ki se nava- jajo za združitev — od trditve, da se hoče ustvariti matica slovenskega sporta pa do argumentov finančne narave. Na današnjem obnem zboru pa je potrebno poudariti tu- di argumente, ki govorijo proti združitvi. V tem, za »Ilirijo« vevaležnem trenutku izjav- ljamo:

Ni res, da nimamo še prave matice slo- venskega sporta! SK »Ilirija« je nesporno matica vsega našega sporta! Pokrenitev vseh sportnih panog, ki se danes goje pri nas, sistematično četrdesetletno delo za propa- gando ter razširjanje sportne ideje, ki se opira na splošno znane velikopotezne sportne naprave, je več kot zadostna legiti- macija za ta pomorni naslov! Za ojače- nje našega renomeja ne rabimo nobenih fu- zij, tudi ne s Primorjem, ki je vendar naše nehalno dete.

Principiemo tudi ni v interesu sporta, da se izvede fuzija dveh, samostojnega živ- ljenja zmognih edinic. Kvaliteta sporta ra- ste vzporedno s kvantiteto, ki bi bila v da- nem primeru znatno okrnjena. Napadno je misliti, da bi novi klub povezal v kom- paktno celoto vse aktivne delavce obeh ta- borov ter vidno in trajno okrepil sportne sekcije.

Smotnost in uspešnost delovanja v iz- hodisnih sporta, t. j. v klubih, zavisi od nesebičnega, iskrenega sodelovanja vsega članstva, osebno pa funkcionarjev, pri čem- er je vedno treba zaupljati interese lastne osebe interesom kluba! Mi vemo, da je mentaliteta vodilnih funkcionarjev ter sportna vzgoja članstva v obeh klubih ta- ko različna, da za uspešno ter res iskreno sodelovanje v novem klubu ni nikakih iz- gledov. Predlagana fuzija bi imela za po- sledico porušenje prislovičnega notranjega ravnotežja v Iliriji — v našo mirno hišo bi se zanesel prepri in razdor. Imeli bi klub v klubu, nedostajalo bi časa za efektivno sportno delo, izčrpali bi sile v notranjih razprtijah. Dosegli bi baš nasprotno tega, kar so si zamislili naši preiskrni idealisti, povzročili bi začetek konca.

Izredne gospodarske prilike današnjih dni nam nalagajo, da si ogledamo tudi finan- čno stran predlagane fuzije. Prevzeti bi mo- rali ogromne pasive Primorja, ki znašajo okrog 250.000 in ki bi resno ogrozile tudi naše finančno ravnotežje. Paradokso je, da bi reševala derutne finance Primorja baš Ilirija v zahvalo za vse ne ravno lojalno nasprotovanje tekom desetih let.

S tem, da se pod danimi okoliščini pro- tivno predlagani fuziji, pa ni rečeno, da zavračamo iskreno in lojalno sožitje tako na zelenem polju kot v sportnih forumih. Kakor z vsemi ostalimi prijateljskimi nam klubi, iskreno želimo slovenskega sodelovanja za boljši procvit slovenskega sporta tudi z ASK Primorjem zavisi pa to naravno od temeljite spremembe njegovih metod v sportno konkurenčnem boju.

Branimos se misli, da nam je po intenci- jah gotovih nevidnih sil nastavljena past, ki naj nas ugonobi na način, ki nikakor ne odzvarja našemu značaju. Kdor misli z nami pošteno, naj pomni sledeče: Ilirija,

je izšla iz sportnega pokreta nacionalno raz- gibane mladine v predvojni dobi kot pro- tutež takratnemu nemškemu sportnemu gi- banju. Kot v takratnih izrednih časih, so odprta njena vrata na stečaj tudi danes vsakemu poštenemu sportniku. Naše sport- ne naprave, predpogoj za izvajanje telesne kulture smo zgradili za vse! Izšli smo iz sporta, smo tu edinele za naš nacionalni sport — zakon pa so nam naša oblastveno potrjena pravila, ki jasno in nedvoumno izpričujejo naše poslanstvo.

Uporabljajo to priliko apeliramo na na- vzočbe zastopnike oblasti, naj brez pogojev, neodvisno od fuzije, uklenijo Iliriji vso ono moralo in materialno pomoč, do katere ima nesporno pravico in jo zasluži kot ma- tica slovenskega sporta; za to je več kot dovolj podlage v obstoječih zakonih.

Ime Ilirije, njene belo-zelene barve ter nj- na dolgoletna tradicija pa ne morejo in ne smejo biti nikdar in pod nobenim pogojem predmet meštarijenja! Pozivamo današnji občni zbor, da manifestira za belo-zelene barve Ilirije, za barve naše lepe bele Ljub- ljane s tem, da enodušno odkloni predlaga- no fuzijo in vsako spremembo klubovega imena.

(Resolucijo priobčujemo na izredno željo vodstva SK Ilirije, kar je glede na anketo razumljivo. Omenjamo le, da je bila na obnem zboru predčítana resolucija pozneje korigirana in se glasi korigirana tako, kakor jo priobčujemo. — Glede druge- ga odgovora na našo anketo, priobčene 31. januarja, omenimo samo, da ne moremo resno vzeti trditve, da bi človek ne bil in- teligent, če je trgovski pomočnik, klju- čavničar, nižji uradnik itd. Enako ne mo- remo resno vzeti stališča tistih, ki bi se čutili po taki šepasti in nesmiselni trditvi prizadeti).

Čital sem v razpisani anketi »Združiti naše sportne sile ali ne« z dne 31. jan. t. l. dve razpravi o združitvi Ilirije s Primorjem, toda vzroki teh se mi zde preotročili, da bi jih kritiziral. Želel bi pa, da avtor članka s podpisom »Ilirijan« treznejše premisli be- sedico inteligenca (kajti dijak s 16—19 letom, gotovo še ni trezno presojujoči inteligent) in ne zastopavlja za sport res zaslužnih mož. Informira naj se tudi natančneje, kako so se vršile volitve in kateri netrezno preso- jujoči ljudje (neinteligenti) so to bili.

Predpogoj pri vsakem sportu, za dosego uspeha, je na prvem mestu konkurenca. Brez konkurence ni zaželenega cilja! Kako si je mogoče zamisliti združitve dveh klubov, med katerima ni nikakih simpatij, la- hko bi rekli celo sovraštvo, kar smo večkrat opazili pri prijateljskih tekmah med njima. Smešno! Vprašam samo eno: Ali je mogoče resignirati na vse neprijateljstvo in fuzionirati dva vedno si nasprotujoča kluba? Ne! Nikdar ne bodo ti igralci priznali uspe- ha svojega novega soigralca in zavist bo na- tihoma zrasla pri vsakem uspehu.

Moje mišljenje je: Vsak klub naj se tru- di zase, vsak naj si sam s svojo vajnostjo in elanom ustvari svojo bodočnost, kajti kluba je popolnoma nasprotujočini si značaji je nesmiselno združiti!

Trezno presojujoči sportnik.

Model.

Štikar: Ti si prvi model, ki sem ga kdaj poljubil.

Ona: Koliko si jih pa imel že pred menoj?

— Štiri, in sicer eno jabolko, kos omentalkega sira, starinsko vazo in star plašč po babici.

Besedo imajo

naši čitatelji

Podnajemniki, na plan!

Ze delj časa se govori o znižani najem- nini. Prirejajo se protestni shodi, interve- nira se na banški upravi in pri ministrih — pa vse brez uspeha! Nihče se pa ne oglasi, da bi protestiral, da se zniža podna- jemnina! Če pogledamo v Ljubljani mesec- ne sobe, imajo lete v večini primerov ta- ko visoke podnajemnine, da najemnikom ni treba občajno nič dodati k najemnini, Mi- elim, da ne pretiravam, če apeliramo na pod- najemnike, da bi si osnovali društvo pod- najemnikov. To društvo bi imelo namen revidirati cene po posameznih stanovanjih in ugotoviti, koliko najemnik doplača k na- jemnini vsega stanovanja, ali pa koliko ima pribitka v gotovini poleg prostega svojega stanovanja.

Ugotoviti bi bilo potrebno, koliko strank živi na račun podnajemnikov! Izvzeta bi ne smela biti tudi dijaška stanovanja, kajti znano je, da marsikatera študentovska ma- ti ni na slabem stališču, in da je marsi- katera »ekonom« preskrbljena za stara le- ta! Ubogi starši študentov si pa pritrjujejo od ust, da bo za študirajočega sina ali hčer. Torej podnajemniki, na plan! Kdo se odloči in skliče prvi sešatek? Začetek je sicer skromen, a začeti se mora!

Janez Trbovc.

Važno vprašanje

»Zena in Krka« je nečela vprašanje, ki ni le važno za našo državo, temveč za vse države sveta. Koliko čimila se porabi za razne detektivske romane in izmišljene drame! Tudi razne kockejske dirke in smu- čarske tekme najdejo cele strani prostora v dnevnikih, le strašne in resnične drame, ki jih preživlja danes delavno ljudstvo, bi ne smele imeti prostora (po mnenju go- tovih gospodov) v časopisu.

Vse mogoče statistike se sestavljajo, samo najvažnejše statistike, s kolikim na- jemom morajo delavske matere preživlja- ti svojo večlansko družino, se ne sestav- ljajo.

Vzemimo samo en primer, kakršnih je kdove koliko. Družinski oče zasluži me- sečno 600 Din. K mizi prisede vsakokrat po šest, sedem in še več lačnih ust, kate- tera je treba nasititi. Če bi bila pri nas Afrika, dežela večnega solca, bi bili bo- si in napol goli. Stanovali bi pod milim nebom, in tako bi prišlo dnevno na vsake- ga družinskega člana po 3 Din. Kdo mo- re tedaj trditi, da se morejo ti ljudje kdaj do siteda natiesti, ko se morajo vrhutega še za silo obeti in plačati kako podzem- sko luknjo, ki jim služi za stanovanje? Kaj pa, ako oče izgubi še to službo, ali traja prisiljen denar lahkomišleci zapri- vi, kar se prepogosto rado zgodi?

Zgodovina nam pove, da je živel v davnih časih Herod, ki je dal pomoriti mnogo nedolžnih otročičev, ker se je bal, da bi eden izmed njih ne zasedel njegovega prestola. Zgodovina bo pa tudi beležila, da je v današnjih časih živel na tisoče Herodov, ki so pomorili na milijone lju- di le s to razliko, da je prvi Herod umoril svoje žrtve takoj, ti drugi so jih pa mučili desetletja, da so počasi izumirali od gladi. Zgodovina tudi ne bo pozabila zabeležiti kdo so bili pomočniki današ- njih Herodov.

Žlahtno cvetje z domačih vrtov

Stvar s to našo MZD stoji čudovito. P. n. občinstvo pričakuje že nestrpno, kdaj bodo končno otvorile podružnice na Sv. Joštu ali Sv. Katarini za prodajo mese- nih tramvajskih kart, kajti je bila v »Slo- venskem Narodu« ugodna uprava tozadev- no naprosena že pred dvema mesecema. Sploh je ta zadeva sila onegava. Občinstvo prosi ponižno in pohlevno visoke gospe od MZD, da mu vsaj malo olajšajo nabavo mesečnih kart, MZD pa to zadevo sprej- ma na eno uho, da jo takoj na drugo spet izpusti, kajti ji ni stalo do ljudi. Mesečne karte prodajajo še nadalje le v Šiški, dasi- ravno imajo podružnico na Bleiweisovi ce- sti, ki pa gotovo ne zasluži zaupanja, za- stran mesečnih kart namreč. Tramvaj in njegova uprava sta vendar visoko vzviše- na nad takimi malenkostnimi potrebami ljubljanskih p. n. meščanov. Ubozga raja naj le kopni po olajšavah, v teh dolgih letih je znosila v blagajne zadosti denar- ja in preveč, pa so sedaj tam lahko oša- bi in prevzetni. No in je tako bilo, da sem šel oni dan — bilo je ravno prvega — v slavno in obče spoštovano remizo podaljšat svojo mesečno karto. Sprevodnik je vztrajno zahteval, da plačam dnevno kar- to, kajti da me bo sicer postavil na cesto in naj hodim peš. Ni mu pomagala decem- berska karta, niti moji ugovori. Moral sem plačati, ker da se sprevidnosti in ugled- ne uprave nič ne tiče, če grem karto po- daljšat. Podaljšana da še ni in naj pošte- no in pravično plačam. Oni da so natanč- ni in da sploh mora biti red. In jim tega res ni moči odrekati.

Tudi hitrost našega cestnega rompom- pa je natančna in sploh jako v redu. Še malo, pa bo kakor ona imenitnega višnje- gorskega polja. V vseh mestih se trudijo, da tramvaj vozi čim hitreje, v naši slavi Ljubljani pa narobe. Imamo postaje, ki so druga od druge oddaljene komaj 100 m. kakor n. pr. Rimska cesta. Gledališče »Zvezda«. Pošta, Marijin trg. Mestni trg. Realna gimnazija. Ambrožev trg itd. Teh- nične težave so neveljavni izgovori, ker se z dobro voljo in uvidenostjo lahko vse premaga, kaj šele 100 m tramvajske pro- ge. Ne bi li morda mogli napraviti posta- jališča pred vsako parno in neparno hišo- no številko, da bo tako vsem ustreženo? Smo baše enakopravni in zakaj bi se tram- vaj ustavljal le pred Zvezdo in Stonom, za obiskovalce šestice pa ga ni postajališča. Na

to zadevo ni da bi se človek preveč oša- bo požrigaval, kajti je ni moči zanikati te tramvajske hitrosti. Poizkusil sem se z njo na progi Pošta. Vodmat in sem bil ravno pri garnizijski bolnici, ko jo je tramvaj pripisal za meno. V času ved- nih redukcij bi mora tudi p. n. uprava MZD mogla reducirati nekaj postaj, ker naj bodo prepričani, da je tramvaj zaradi ljudi in ne narobe. Ljudje pa ne rabijo tramvaja za progo od Mestnega do Mari- jinega trga, nego za daljše proge in raču- najo seveda s prihrankom časa, ki pa jim ga naš tramvaj nikakor ne more dati. MZD, prosimo te, usliši nas!

Enako čudovita je tudi naslednja hi- tost:

Vložil sem prošnjo zaradi neke zadeve na krajevsko banko upravo v Skopljui, pa priložil poleg ostalih predpisanih kolevok še en državni za 5 Din, četudi bi po pred- pisih moral priložiti bančinskega. Ta svoj sreh sem v prošnji izrecno poudaril, ker da jih ni moči v Ljubljani dobiti vadar- skih bančinskih znamk in naj blagohot- no priznajo in upoštevajo državno kot enakopravno in veljavno.

Minil je mesec dni, pa sem prošnjo jadrno dobil nazaj. Seveda nereseno s po- jasniliom, da po teh in takih obstoječih predpisih mora biti kolevokvana z anovin- skimi koleki eno banovine in pika. V Skop- lju nimam znanec Tuhtal sem, kaj bi, pa ugotovil, da bo najkrajša pot, ako se z novo, seveda zopet po predpisih kolevoka- no prošnjo in priloženih 5 Din obrnem na banko upravo v Skopljui, če bi morda ugnitila nabaviti to potrebno svojo bano- vinsko znamko in mi jo poslati, nakar mi bo mogoče ponovno vložiti prošnjo in mor- da doseči cilj.

Ker se taki primeri nedvomno večkrat ponavljajo, bi morda bilo mogoče, da izda država odredbo, v kateri bi dovolila nado- mestilo bančinskih kolevok z državnimi v primerih, če se prosilec iz ene banovine obrača s prošnjo na drugo banovino. Ra- zen, če morda niso te znamke enakoprav- ne in je zaradi njih potreben tak postopek, kakor da bi šel iz gledališča čez Večno pot pred glavno postjo.

Za nameček še eno žlahtno cvetko, ki je zrastle na vrtovih ugledne poštne direk- cije. V »Slovenskem Narodu« je bila upra- va naprosena, da telefonski seznam pre- seli iz notranjega na zunanji zid telefon- skih javnih govornik, da si vsakdo že za- naj lahko poišče potrebno številko, ne pa v celici sam in tako zadržalo ostalo ob- činstvo. Poštna direkcija je na sijajen na- in rešila ta nedostatek, odvzela je namreč sploh telefonski seznam in sedaj lahko te- lefonira le tisti, ki ga je bog obdaroval z odlično pametjo za telefonske številke.

Pa naj še kdo reče, da ni to vse res žlahtno!

Posnemajmo!

Da pokaže lep zgled, je začel z zniža- njem pri svoji lastni plači. Odredil je, da se zniža njegova plača letno za 157.000, skupaj z direktorskim plačami pa se za- niža letno za 840.000 Din. V svojem poro- čilu pravi zupčan: Ko smo prišli v urad okoli 1. marca lanskega leta, nas je čakalo težko breme. Naša prva naloga je bila zni- zati mestne stroške. Odpravili smo vse nepotrebne urade, ki so se oddaljali prija- teljem administracije. Omejili smo naku- povanje raznih potrebščin za mesto in sa- mo v tem oddelku se je prihranilo v de- vetih mesecih 2.500.000 Din. Zupan je na- dalje zahteval, da se znižajo cene plinu in elektriki. Mestni elektrarni naj se posveča pravična pozornost, da bo še nadalje od- dajala poceni elektriko.

Vse to se pa seveda ni zgodilo v Ljub- ljani, temveč v Ameriki v Clevelandu, o čemur poroča Ameriška Domovina z dne 1. in 3. januarja. Tudi je izdala neka ame- riška občina zaradi krize poseben denar, s katerim se lahko plačajo mestni davki. Z njim se more pri trgovcih marsikaj naku- piti, trgovec pa nazadnje s tem denarjem plača mestne davke.

To bi bilo tudi v Ljubljani zelo pripo- ročljivo in naj bi se s takim denarjem ne plačevali le mestni davki, temveč tudi plin in elektrika ter sploh vsak račun mestne občine. S tem bi se odpomoglo pomanjka- nju gotovine, nikdo pa bi tega denarja ne držal doma, kot ga sedaj drži. Vsak bi gledal, da ga čim prej odda naprej. S tem bi se trgovina poživila. Ljubljancem.

Iz Novega mesta

— Sola in dom. Ponovno smo na tem mestu že opozarjali umestnost in potrebo ustanovitve društva »Sola in dom« tudi v našem mestu, kjer je toliko učnih zavodov. Stik med šolo in domom je danes bolj po- treben kot kdajkoli. Potrebna je izmenjava misli starejših in učiteljsva, tesno združbe- ni naj delujejo za prepored naše šolske mladine, ki je baš v teh časih izpostavljena tolikim nevarnostim. Predpriprave za usta- novitev so gotove in jutri ob treh popoldne je na deški osnovni šoli roditeljski sesta- nek, na katerega so vabljene etarši in njih namestniki vse naše mladine, ki pohaja bo- diš osnovno ali meščansko šolo ali pa gimnazijo. Iz Ljubljane prideta od central- nega društva predsednik dr. Dr. Lončar in tajnik prof. Čotič, ki bosta obširno poro- čala. Komur je torej na čim ožjem sodele- vanju med šolo in domom, naj ne ostane doma!

Zaupnik se je. Pri Rudolfu Dreni- ku služi neka Francika. Te dni jo je hudo bolel zob, pa ga je s prsti majala ter se pri tem oprasnila po čeljusti. To je bilo zvečer. Drugo jutro je bila v glavo straho- vitno otečena, bolečine so bile neznozne. Pre- peljali so jo v žensko bolnico. Njeno sta- nje je prav resno.

— Umrla je gospa Avgusta Samide, so- proga gozdnega inženjerja v Podstenicah. Mlada gospa je bila po rodu Dunajčanka. Zapustila je nekaj mesecev staro hčerko in obupanega soproga. Vsakdo ji je obzalu- je!

— Sokolski orkester je na Svenico pri osmi maši v frančiškani cerkvi spremljal pevski zbor pri latinski službi božji. Tudi o božju je bilo tako in radevolje se vedne odzove tozadevemu vabilu.

Maurice Bodel

29

Filipina

Roma

Potem so pa prišli na vrsto krasni eksterieri filma »Povečana Italija«. Na platnu si videl poslopja, ulice in promenade zelo lepega mesta Nizza po imenu, krasne vrtove v Mentoni in Antibu, divje gorske studence v Varu in pogled na vojno pristanišče v Toloni. (Nizza, Mentone, Antibio, Toulon, Varo so italijanska imena francoskih mest Nice, Menton, Antibes in Toulon in departement Var, sami cilji fašističnega »iredentizma«. Grenadier ni spoznal pod italijanskimi imeni, da gre za francoska mesta.)

— Ah! — je vzdihnil, — kako krasna dežela je Italija. Kako snažna so vsa ta mesta! Kolika pomorska sila je v tem pristanišču!

V prijetni temi je pa Rafaelova roka božala Filipino. Prijel jo je za zapestje, prsti so zlezli v vlažno dlano in lezli so po mehki blazinici pod palcem. S filmom na platnu se je Filipini prvič odvijal tudi film v dvorani; že davno je bila opazila, da se začne ro-

ke moških in deklet iskati, čim ugrajeno luči.

— Prijemite me za roko, — je pomislila, — to je prijetno, toda v tem filmu pogrešam ljubezni, to ni tisto, kar bi moralo biti.

V tistem hipu je zamenjal godbo zbor gledalcev, ki so zapeli nekakšno bojno pesem, kjer je šlo za osvojitve Nizze in Savojske ter za pohod na Pariz. Ljudje so se razvneli, roke so se kar same dvigale in padale nazaj na prsa, tenorji so drhteli, to je bil ogenj iz pušk, basi bučali, to so bili topovi, ženske so plakale, to je bila vojna: ženske edine so bile v not.

Rafaelo je izrazil to priliko, da je položil Filipino roko na koleno. To, kar je hotel nasloviti, ni bila Nizza, niti Mont Blanc, temveč sladko francosko ozemlje, ki mu ga je deklet prepuščalo brez boja. In zato mu še na misel ni prišlo, da bi pel z občinstvom.

— Če ga to veseli, zakaj bi mu ne dovolila položiti mi roko na koleno? — je pomislila Filipina.

Toda vojak v sivi uniformi in črni srcaji, ki je hodil od vrste do vrste in svetil z žepno svetilko ljudem na roke, kolena in lakte, je bil o tem drugačnega mnenja: prišel je tudi do

Rafaela, posvetil na njegovo roko, na Filipino koleno, potem pa obema v obraz. In pomagal je zaljubljenca, naj mu sledita.

— Kam pa greš, Filipina? — je vprašala gospa Grenadier.

— Kam grem? Ne vem. Za gospodom Carbinatijem grem.

— Kam greste pa vi, gospod Carbinati?

— Jaz? Tudi ne vem. Za temle miličnikom grem, — je odgovoril Rafaelo.

— Za miličnikom greste, — se je oglasil Grenadier. — Torej sta na pravi poti. Pustiva ju, naj le gresta.

— Silenzio! Silenzio! so godrnjali sosedje.

Gospa Grenadierova se je znova pogreznila v mirno spanje, ki ga je bilo prekinilo petje občinstva. Filipino in Rafaela so odvedli k mlademu načelniku manipule, ki ju je počastil s kratko pridigo o dostojnem vedenju v kinu, o državljanški disciplini in stoicizmu; Rafaelu je naložil 50 lir globe, potem ju je pa poslal nazaj.

— Pred kinom Marivaux se stražniki ne vmešavajo v take reči; niti pred kinom pri Madelaini. Premalo bi jih bilo, — je pomislila Filipina. In prav je imela. Toda posledica

je ta, da se srce Francozov ob takih razburjivih igrar omešča in izgubi vse vojaške vrline, dočim pojo gledalci rimskih kinematografov, ti trgovci s Corsa, ti brezposelni poslanci, ti gimnazijci na nedeljskih izprehodih, dočim vsi ti omamljeni prepevajo »Verso Parigi dobblam marciar!« — Zato pa tudi bo posledica vsega tega, da bo Pariz podlegel njihovemu naskoku.

Rafaelo je bil nezadovoljen z večerom, ki ga je toliko veljal, pa mu razen Filipinega kolena ni nudi ničesar; potožil je grofici, da mu je prineslo vneto iskanje Grenadierovih političnih nakan 50 lir globe. Zatrjeval je, da mu že preseda mirno gledati, kako se sestavljajo iz njegovih poročil o izjavah tega postenega moža sramotne policijske ovadbe. Bil je zelo razburjen, grozil je in vsak hip je bil pripravljen oditi.

— Kako lepo mu pristojna jeza! — je pomislila zaljubljena grofica.

Potem se je pa začela pritoževati ona, da Rafaelo premalo zasoli svoja poročila, da so bolj olje, nego kis, bolj sladkor, nego gorčica.

— Kvestura je že sita tega, — je dejala.

— Jaz tudi, — je odgovoril Rafaelo.

— Izžene ti Francoze prej, predno si kaj prihraniva, — je nadaljevala grofica.

— To je grozno, — je vzdihnil Rafaelo, misleč na izgon svoje ljubljene Filipine.

Dokazovala je Rafaelu, da ničesar ne ve, da dvojne igre teh Grenadierovih ne razume, da zahaja ta mož k vatikanskim demokratom, da poseča zastrupljevalca Pelegrina, da so zaslužili njegovo ženo, kako je v kinu spala v hipu, ko so drugi gledalci občudovali na platnu junaškega Duceja, ki boža razjarjenega leva.

— Tega snanca nisem opazil, — je pripomnil Rafaelo.

— Brezčutni otrok, saj dobro vem! — je vzdihnila grofica. — Lizala sta se s hčerko.

Rafaelo je prisegal, da to ni res. Grofica je začela mahati s policijskim raportom, ki ga je držala v rokah. Rafaelu je šla njena vsiljivost že na živce. Grofica je v naslednjem hipu omedlela in omahnila na blazinice, potem je prišla zopet k sebi in začela kričati, da jo je izdal. Zgrudila se je Rafaelu k nogam, ga prišla za roko in mu začela histerično očitati, da jo hoče ubiti.

Mlekita
Maslita
Grenkita

Mirim kraljica čokolad

Sadota
Karita

Anton Fuchs

kleparska delavnica, Gosposvetska c. 16

»PRI LEVU«

izvršuje vsa kleparska in lesnecementna dela pri novih zgradbah kakor tudi pri starih najsolidneje in po zmernih cenah. 119/7

„Solidarnost“

registr. pomožna blagajna v Ljubljani

NAZNANJA

da se je preselila

iz dosedanjih uradnih prostorov v Kolodvorski ulici 8 v nove lokale na

Aleksandrovo cesto št. 5-I.

kjer tudi sprejema vsa zavarovanja za pogrebne pod najugodnejšimi pogoji.

Izdelujejo se najnovejši modeli otroških in igračnih vozčkov triciklji, razna najnovejša dvokolesa, šivalni stroji in motorji. Velika izbira. Najnižje cene. — Ceniki franco.

»TRIBUNA« F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozčkov. LJUBLJANA, Karlovska c. 4.

Umrta nam je naša dobra mamica, babica, prababica in teta, gospa

Marija Mally
roj. Pollak

Pogreb se vrši v nedeljo, dne 5. februarja ob 16. uri na pokopališče v Kranju.

Blagi pokojnici bodi ohranjen časten spomin.

Prisrskovo pri Kranju, dne 3. II. 1933.

HENRIK, sin

MARIJA, vdova KUŠAR, ANA, hčeri

„Mali oglasi“

Vsaka beseda 50 par. Plača se lahko tudi v znakah. Za odgovor znaklo! — Na vprašanja brez znamke ne odgovarjamo. Najmanjši oglaš. Din 5.—

KUPIM

70.000 KG TIRA normalnega koloseka potrebuje industrijsko podjetje. — Ponudbe na naslov: Publicitas, Zagreb, Illica 9 pod br. 32961. 980

KOZE DIVJACINE kupuje Fischer, Zagreb, Gunduličeva 3 i 4. 978

POUK

STROJEPIŠNI POUK Večerni tečaj za začetnike in izveščance. Vpisovanje vsak dan. Učne ure od 6. ure dalje. Solnina nizka. — Christofov učni zavod, Ljubljana, Domo-branska c. 15. 587

NEPREMISLIN

GOSTILNO-BUFET dobro vpeljeno, odprto noč in dan, v centru mesta, prodam radi odpotovanja. — Zagreb, Radičeva ulica 13. 916

POZOR PLETILJE! Dobro vpeljeno pletarno v trgu, brez vsake konkurence, ugodno prodaja A. Kljun, Ormož. 932

MAJHNO SVETLO KLET v bližini glavnega kolodvora iščem. — Zglasiti se pri A. Briški, Masarykova cesta št. 14. 967

ISCEM LOKAL v Prešernovi ulici, šelemburgo-vi ulici ali na Dunajski cesti za dobo 2 mesecev. — Pisemne ponudbe pod »Lokal« takoj. 983c na upravo »Slov. Naroda«.

POSESTVO četrt ure od kolodvora v Mariboru prodaja Godina, Maribor, Tattenbachova ulica 19. 975

STANOVANJA

DVOSOBNO STANOVANJE v Kolesarji oddam takoj. — Naslov v upravi »Sl. Naroda«. 982

OPREMLJENO SOBO z dvema posteljama, s posebnim vodom, elektriko in parketom oddam takoj v Rožni dolini, Cesta X, št. 25 (pod Rožnikom). 982

SLUŽBE

LEPO EKZISTENCO trajno in lahko, preskrbim ti-stemu, ki razpola s 3000 Din gotovine. Vprašati osebno v gostilni Urbas na Uncu pri Rakeku. 953

PRODAJALKA dobro izurjena in damski konfekciji, se sprejme. — Ponudbe do 10. t. m. z navedbo plače in dosedanjega službovanja pod »Vestna« na upravo »Slov. Naroda«. 981

PRODAJALKA išče mesta v trgovini mešanega blaga s 1. marcem. — Naslov v upravi »Slov. Naroda«. 981

ZIVALI

VEČ PAROV KANARČKOV samca in samico s kletko po Din 150 prodaja Kovačec, Borovnica. 976

PSA OVČARJA dobrega čuvaja, deset mesecev starega prodaja — Kunovar, Sv. Križ. 979

PRODAM

MOTORNO KOLO s priklopo, znamke Harley Davidson, tipe 1931 ali 1932, 750 cm³, malo rabljeno, v dobrem stanju, kupim takoj. Po ugodni ceni prodam še dobro ohranjen Harley Davidson. — Šmuk, mehanik v Sevnici. 952

20 INSTRUMENTOV NA PIHALA 20 komadov za 20 ljudi, kompletno, prodam. Obrniti se je na gost. »Borovnjak«. Livadarski put br. 1, Zagreb. 951

KRAŠKI TERAN zajamčen, na debelo in drobno prodaja Vrhovec, Borštnikov trg št. 3. 994

SADIK smrekovih in mesecnovih, krepkih, odda več desetletno Uprava družbe Jezersko, Kokra nad Kranjem. 934

PISALNA MILA Mizico za pisalni stroj in plinski peč zelo ugodno prodaja Založnik, Livarska 5. 982

SVINJSKO MAST domačo, v sodih od 50 do 100 kilogr. in domačo sumpko po Din 12.—, franko oddajna postaja, nudi Tavčar, Perlez, Banat. 902

PUHAŠTO PERJE Din 15.—, čobano Din 32.—, puh Din 140.— kg, ter VOLNO IN ŽIMO za modroce prodaja izredno poceni: Šega, Wolfova ulica 12 (dvorišče). 761

GLASBA

KLAVIRJI, PIANINI prvovrstnih inozemskih znamk od Din 11.000 naprej. — »MIZIKA«, Ljubljana, Sv. Petra cesta št. 40. 9/L

Klavirji!

Pianini! Kupujte na obroke od Din 400.—

prve svetovne fabrikate: Bösendorfer, Steinway, Förster, Petrof, Hübl, Stügel original, ki so nesporno najboljši! (Lahka, precizna mehanika.) Prodaja jih izključno le sodni izvedenec in bivši učitelj Glasbene Matice

Alfonz Breznik Aleksandrova cesta št. 7 (vogal Beethovneve ulice)

IZPOSODJAMO plošče, gramofone, radio-aparate. »SLAGER«, Aleksandrova c. 4. (prehod »Viktoria« palače)

RAZNO Oglejte si!

zalogo moških klobukov. Krasna izbira, nizke cene; preoblikovanje 25—45 Din.

FRANO BERNIK družba z o. z., Dunajska cesta št. 14 vohod poleg trgovine Agnola.

OBLEKE in SUKNJE kupite najbolje pri A. Presker, Ljubljana, Sv. Petra cesta 14. 11/T

PREMOG, DRVA, KOKS najboljše kakovosti najceneje: RUDOLF VELEPIČ, Ljubljana VII, Jernejeva cesta št. 25. Telefon 2708.

1—2 SOBNO STANOVANJE iščem v Sisku. — Kupim 220 voltni VENTILATOR. PLEMENSKE LEHORN prvovrstne jajčarice, prodam. — Ponudbe na upravo »Slovenskega Naroda« pod »Takoj«. 986

POHISTVO »SAVA« najceneje:

šperane spalnice Din 6500.—
pleškane spalnice » 2100.—
omare, pleškane » 425.—
postelje » 225.—
kuhinje kompletne » 950.—
kuhinjske kredence » 475.—

Vse drugo pohištvo se dobi najceneje in na obroke. Sprejemajo se vsa popravila po konkurenčnih cenah. Mizarstvo »SAVA«, Ljubljana, Kolodvorska ulica 18, Dunajska cesta 56, Miklošičeva cesta 6. Telefon 27-80. 13/L

Štajerske mošančke stalno dobite po najnižji ceni pri Gospodarski zvezi

Kamgarn za smokinge in obleke

ter možko sukno za modne obleke

na hranilne knjižice članic Zadrugne zveze prodaja

Oblačilnica za Slovenijo v Ljubljani, Tyrševa cesta 29 (prej Dunajska cesta).

AVTOPROMETNA DRUŽBA »BISTRA« naznanja cenj. občinstvu, da valed mega začasno prekine promet med Blagovico in Celjem. 917

MODROCE otomane, divane, fotelje in vse tapetniške izdelke vam nudi najceneje

IGNACIJ NAROB, Ljubljana, Gosposvetska cesta št. 16 (»Pri Levu«) 25/T

restavracijo »PRI SOČI« na Sv. Petra cesti št. 3

Preskrbela sem za kar najboljše postrežbo in nudim prav dobro hrano in pijačo. Vino, dolajsko in štajersko, naravnost od vinogradnikov. Vsako soboto in nedeljo domače koline. Za obilen obisk se priporoča

Ivanka Maček

ZNIŽANE CENE MALIH OGLASOV V SLOVENSKEM NARODU

Uprava »Slovenskega Naroda«, Ljubljana
Knaflijeva ulica št. 5

Zaradi splošne denarne krize smo znižali cene malih oglasov na 0.50 par za besedo brez kake druge pristojbine.

Večje inserate, oglase med tekstom, notice, smrtne oznanila, zahvale ter druge objave računamo po najnižji ceni. Pri večkratnem naročilu še poseben popust po dogovoru.

Oglasi se lahko naročajo tudi v naših podružnicah:

MARIBOR, Grajski trg št. 8
NOVO MESTO, Ljubljanska cesta

CELJE, Kocenova ulica 2
JESENICE, Ob kolodvoru 101

Poslužite se ugodne prilike, uspeh bo siguran!